PROGRAM TV NA TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 7-13 lutego 1994 r. nr 5 (91)

POLCUL FOUNDATION

Minęło ponad 10 lat od założenia Fundacji "Polcul" - niezależnej fundacji popierania kultury polskiej. Fundacja powstała w Sydney (Australia). Jej celem jest wyróżnienie indywidualnych osób w Polsce, czynnie zaangażowanych w rozwoju kultury polskiej lub ruchu praw człowieka. Jednocześnie dla zaakceptowania przyjaźni i współpracy wyróżniane są osoby z krajów sąsiadujących z Polską lub związane z nią wspólnym losem, osoby szczególnie zasłużone dla rozwoju kultury niezależnej w tych krajach.

W ciagu tych lat kilkaset osób otrzymało wyróżnienie, a wśród nich są też znane osobistości jak: pisarz Jerzy Andrzejewski, aktorki Maja Komorowska i Hanna Skarżanka, dziennikarze Stefan Bratkowski i Andrzej Osęka, działacze społeczni Jacek Kuroń, Tadeusz Mazowiecki, Andrzej Gwiazda i wielu, wielu innych.

Niedawno obradowała Rada Naczelna ZPB w celu wyłonienia z ramienia Związku kandydatury na to wyróżnienie "POLCUL FOUNDATION". W wyniku tajnego głosowania jako kandydatka do nagrody została wytypowana przez Radę Naczelną ZPB p. Teresa Sieliwończyk - prezes oddziału ZPB w Baranowiczach.

J.D.

WSPÓLNY OPŁATEK

W niedzelę 9 stycznia w nowozbudowanej plebanii w Wasiliszkach, odbyło się pierwsze tradycyjne spotkanie z opłatkiem. Zebrało się ponad 40 osób.

Wstępne słowo powitalne wygłosił ks. proboszcz, Stanisław Pyteń. Serdecznie powitał zebranych i całą parafię z okazji świąt Bożego Narodzenia, życząc szczęsliwego Nowego Roku. Wielką radością było dla wszystkich, że tak wiele zebrało się osób na tę wspaniałą rodzinną ucztę. Stół był zaopatrzony obficie w różne ciastka i pieczywo. Wszyscy składali wzajemne życzenia. Wieczór upłynął wesoło, dużo było pięknych słów. Siostry zakonnice Silwa i Zofia przygotowały wesołe występy, z akampaniamentem gitary śpiewaliśmy kolędy i polskie piosenki z dawnych czasów, o których nie zapomina się nigdy.

W dzień oglądaliśmy przygotowane przez dzieci szkolne pod kierownictwem sióstr "Jasełka". Sala, w której zebraliśmy się, była pięknie udekorowana.

Jan KIRWIEL

Wasiliszki
Rejon szczuczyński

DZIAŁAMY W DUCHU PARTNERSTWA

29 stycznia b.r. odbyła się sprawozdawczo-wyborcza konferencja Grodzieńskiego Obwodowego Oddziału ZPB.

Referat sprawozdawczy Zarządu Obwodowego wygłosił prezes oddziału Stanisław Sienkiewicz.

Strategicznym kierunkiem działania oddziału była odbudowa polskojęzycznego szkolnictwa. Temu problemowi były poświęcone dwie konferencje tematyczne dla nauczycieli języka polskiego i działaczy związkowych w 1991-1992 r., w wyniku których została opracowana koncepcja rozwoju polskojęzycznego szkolnictwa na Białorusi. Dzięki zaangażowaniu działaczy związkowych udało się założyć zręby polskiej szkoły na Grodzieńszczyźnie. Ofiarna praca Jadwigi Zając i Krystyny Tawrel zaowocowały powstaniem w 1991 r. dwóch polskich klas w Grodnie, obecnie w obwodzie takich klas mamy 16.

Z przykrością należy stwierdzić, że nie wszędzie nasze działania znajdują zrozumienie u przedstawicieli władz terenowych. Brak dobrej woli z ich strony uniemożliwia wprowadzenie języka polskiego do szkół w rejonie ostrowieckim i otwarcie klas polskich w Lidzie.

Ze słowami szczególnego podziękowania mówca zwrócił się do rodziców klas polskich i rodziców uczniów, pobierających lekcje języka polskiego oraz nauczycieli tego przedmiotu.

Dotychczasowy prezes szczegółowo poruszył problemy, dotyczące spraw kultury. Właśnie w tej dziedzinie mamy już pewien namacalny dorobek, wziąć chociażby festiwale piosenki polskiej, renowacje cmentarzy, ilość zespołów amatorskich w terenie. Naszym celem powinno stać się wyszukiwanie utalentowanej młodzieży polskiej i umożliwienie jej odpowiedniego kształcenia. O działalności organi-

zacyjnej świadczą dobitne cyfry: jeśli w 1991 r. Oddział liczył 5 tys. członków, to obecnie - ponad 17 tys.

Mówca podkreślił, że we współpracy pomiędzy Zarządem Obwodowym, a zarządami rejonowymi panowało wzajemne zrozumienie. "Jestem przekonany, że duch partnerstwa, a nie zwierzchnictwa powinien i nadal w tej współpracy towarzyszyć. A cała działalność opierać się na nieprzemijających wartościach chrześcijańskich". Mówiąc o działalności w okresie ubiegłej kadencji S. Sienkiewicz stwierdził, że nie udało się jeszcze wzbudzić u wszystkich Polaków świadomości narodowej, pobudzić poczucia i potrzeby życia i działania po polsku. "Naszym zadaniem, - podkreślił mówca, - jest niesienie pomocy tym, którzy jeszcze czują się stłamszeni, wyciszeni i przygnębieni własnymi doświadczeniami poniżenia i pokory. Nie możemy zamykać się przed tymi ludźmi, ale razem współpracować, wzajemnie sobie pomagać i pomóc im wyjść z tego zaułka zła i poniżenia".

Koreferat, dotyczący spraw szkolnictwa wygłosiła pani Teresa Kryszyń, która szczególną uwagę zwróciła na posługiwanie się językiem ojczystym w rodzinie oraz problemy wychowania i nauczania po polsku w przedszkolach i szkołach wszystkich szczebli. Mówczyni podkreśliła, że w swojej pracy musimy stawiać na młódzież.

W dyskusji większość mówców nawoływała do jedności działania, cierpliwości i wzajemnego szacunku. Mówiono o potrzebie uaktywnienia się młodzieży oraz zacieśnienia więzi z kościołem, opracowania systemu obrony działaczy ZPB przed naciskiem oficjalnych czynników.

Na zasadzie alternatywnej w wyniku tajnego głosowania przeważającą większością głosów prezesem Grodzieńskiego Obwodowego Oddziału ZPB został wybrany S. Sienkiewicz.

Ponadto wybrano 30-osobowy Zarząd Obwodowy.

J. D.

Na zdjęciach: prezes Grodzieńskiego Obwodowego Oddziału ZPB Stanisław Sienkiewicz: podczas obrad konferencji.

Fot. Michał ANISZCZENKO.

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

Został opracowany projekt modernizacji autostrady Brześć - Mińsk - granica z Rosyjską Federacją. Przewiduje się, że prace rozpoczną się w bieżącym roku i będą trwały do roku 1997.

***

Podczas spotkania kierownictwa Białoruskiej Socjal-Demokratycznej Hramady i Socjal-Demokratycznej Partii Rosji obie strony dały niegatywną ocenę przewidywanemu wejściu Białorusi do strefy rublowej

***

Najbardziej popularnym dziennikiem na Białorusi jest "Narodnaja Hazieta". Jej nakład wynosi ok. 600 tys. egz. Dla porównania: nakład "Sowieckoj Biełorusi" - ok. 300 tys. egz., "Respubliki" - ok. 140 tys. egz.

***

Od 1 lutego w Dyneburgu rozpoczynął swą działalność Generalny Konsulat Republiki Białoruś. Wkrótce w Witebsku zacznie działać Konsulat Łotwy.

***

W Warszawie odbyło się kolejne posiedzenie wspólnej białorusko-polskiej komisji d/s spuścizny historyczno-kulturowej. Między innymi omawiano sprawy dotyczące odbudowy zespołu zabytków w Nieświeżu.

***

W styczniu b. r. minimalna płaca na Litwie wynosiła 50 litów.

***

W ubiegłym roku na drogach Grodzieńszczyzny miało miejsce 966 wypadków. Zginęły 249 osób, 940 zostało rannych.

***

Średnia płaca na Białorusi w grudniu ub. r. wynosiła 164 973 rb.

***

26 stycznia b. r. w Moskwie zmarł nagle w wieku 67 lat wybitny białoruski pisarz i działacz społeczny, czł.-kor.Białoruskiej Akademii Nauk, dyrektor Rosyjskiego Naukowo-Badawczego Instytutu Sztuki Filmowej Aleksander Adamowicz (Aleś Adamowicz).

***

Prokuratura Genaralna Rosyjskiej Federacji wszczęła postępowanie karne w sprawie deputowanego Dumy Państwowej Włodzimierza Żyrynowskiego, zarzucając mu propagandę wojny.

SPROSTOWANIE

W Nr. 4 (90) naszej gazety zakradły się błędy, wynikłe z przyczyn technicznych. Zostały zamieszczone dwie strony z poprzedniego numeru. Staramy się błąd naprawić, zamieszczając w Nr. 5 pominięte strony. Naszych Czytelników serdecznie przepraszamy za pomyłkę.

REDAKCJA

DEKLARACJA POLSKIEGO ZJEDNOCZENIA DEMOKRATYCZNEGO

My, delegaci Zjazdu Założycielskiego Polskiego Zjednoczenia Demokratycznego (PZD) oświadczamy, że PZD wyraża zbiorowe interesy polskiej mniejszości narodowej na Białorusi. W swojej działalności PZD opiera się na Konstytucji i prawodawstwie Republiki Białoruś oraz dokumentach międzynarodowych, dotyczących praw człowieka.

PZD będzie wyrażać i bronić interesów Polaków - obywateli Republiki Białoruś przy użyciu środków politycznych:

- udział w wyborach do organów samorządu terenowego i parlamentu.

- formułowanie zasad politycznych z uwzględnieniem mentalności i tradycji narodu.

- legalne oddziaływanie na charakter ustroju politycznego.

Jesteśmy zainteresowani by Białoruś rozwijała się jako państwo demokratyczne - państwo prawa. Białoruś jest naszym krajem, ziemią naszych przodków i my wspólnie z naszymi braćmi - Białorusinami mamy zamiar bronić jej interesów: walczyć o umocnienie niezależności i suwerenności Republiki Białoruś.

Jesteśmy zwolennikami konsekwentnego reformowania ekonomiki, opracowania programu odbudowy gospodarki narodowej, stabilizacji systemu finansowego, społecznej sprawiedliwej koncepcji rozpaństwowienia i prywatyzacji, jak najszybszego wyjścia państwa z impasu. Jesteśmy przeciwnikami rozgrabiania mienia narodowego i korupcji. Występujemy przeciwko dalszemu zubożeniu społeczeństwa. Uważamy, że przezwyciężenia kryzysu na Białorusi jest możliwe jedynie drogą konsolidacji sił demokratycznych, nowych wyborów do parlamentu i powołania rządu zaufania narodowego.

PZD jest organizacją polityczną o charakterze świeckim. W swojej działalności opiera sie ono na wartościach ogólnoludzkich. PZD kieruje się zasadami parlamentaryzmu oraz narodowo-państwowymi tradycjami Polaków i Białorusinów. Zdecydowanie odrzucamy wszelkie formy totalitaryzmu oraz idee i poglądy imperialne. Jesteśmy przeciwnikami nietolerancji na tle narodowościowym, rasowym i religijnym.

PZD opiera się na ideałach polsko-białoruskiej i białorusko-polskiej przyjaźni, wywodzących się z dalekiej przeszłości historycznej. Te właśnie ideały będziemy chronić i pomnażać.

PZD występuje o dobrosąsiedzkie stosunki, współpracę i przyjaźń pomiędzy Białorusią i Polską. Odpowiada to interesom obu krajów, a także Polaków na Białorusi i Białorusinów w Polsce.

PZD jest organizacją patriotyczną nie tylko ze względu na obronę narodowych interesów Polaków zamieszkałych na Białorusi, lecz i ze względu na troskę o podstawowe interesy białoruskiej państwowości.

Troszcząc się o odrodzene Polaków, popieramy odrodzenie naszych braci - Białorusinów. Opowiadamy się za rozwojem języka białoruskiego, kultury, tradycji. Opowiadamy się za zapewnieniem językowi białoruskiemu statusu języka państwowego. Jednocześnie opowiadamy się za swobodnym rozwojem wszystkich języków narodowościowych, między innymi także języka polskiego.

Wyrażamy swą solidarność z tymi, kto dąży do odbudowy prawdy historycznej, do przyzwyciężenia nieporozumień związanych z przeszłością, teraźniejszością i przyszłością.

Uczynimy wszystko co jest w naszej mocy, by nawiązać konstruktywne wzajemne stosunki ze Związkiem Polaków na Białorusi. Opowiadamy się za dobrymi stosunkami z organizacjami społeczno-kulturalnymi innych mniejszości narodowych Republiki Białoruś. Pragniemy wnieść swój wkład w dzieło kształtowania zgody i wzajemnego zrozumienia pomiędzy wszystkimi narodami Białorusi.

Gotowość PZD do współpracy z organizacjami mniejszości narodowych nie jest skierowana przeciwko komukolwiek. Chodzi jedynie o dobro naszej Ojczyzny, oblicze naszego państwa, gwarancję praw człowieka i obywatela.

Na tych zasadach będziemy poszukiwali swego miejsca w systemie politycznym Republiki Białoruś, w warunkach wielopartyjności.

Jesteśmy organizacją polityczną Polaków na Białorusi, partią białoruską, patriotyczną w stosunku do naszego państwa; partią, która opiera się na tradycjach wielowiekowej białorusko-polskiej przyjaźni; partią utrzymującą stosunki dobrosąsiedzkie pomiędzy Białorusią i Polską; partią demokratyczną typu parlamentarnego; partią przekształceń społeczno-ekonomicznych.

Deklaracja została przyjęta przez Założycielski Zjazd PZD 2 października 1993 r.

Mińsk

Odznaczenie
dla kombatantów

Rok 1939 był czarnym rokiem w historii naszej Ojczyzny. 1 września hitlerowskie Niemcy, a 17-go - stalinowski ZSRR na podstawie paktu Mołotow-Ribbentrop napadli na Polskę. Chłopcy z naszej ziemi Szczuczyńskiej, jak również z całego kraju nad Niemnem, w sercach z Bogiem i Ojczyzną poszli na front by bronić Honoru i Wolności. Nie wszyscy powrócili z pól bitewnych na swoją ziemię, do swoich rodzin. Tysiące ich, młodych i niewinnych, na zawsze pozostało w ziemi obcej: Katyniu, Miednoje, Charkowie, Workucie, Magadanie...Wieczny odpoczynek racz im dać Panie...

Dziś, gdy naród polski "nazwał wreszcie Polskę - Polską", Ojczyzna w miarę swojej możliwości pamięta również i o tych swoich synach, którzy będąc w cieniu bolszewickim ponad 50 lat miesili gnój na fermach kołchozowych by nakarmić chlebem i napoić mlekiem między innymi morderców swych braci.

29 grudnia 1993 r. w Szczuczynie w rejonowym Domu Rad I sekretarz Ambasady Rzeczypospolitej Polski w Mińsku p. Marek Gołkowski na mocy dekretu prezydenta Lecha Wałęsy dokonał aktu wręczenia grupie uczestników kampanii wrześniowej z Mostowskiego i Szczuczyńskiego rejonów medalu "Za udział w wojnie obronnej 1939".

Nie wszyscy nagrodzeni przyjechali, kilka miesięcy temu stanął na wieczną wartę żołnierz Września Stefan Kołodka. Nagrodę za zmarłego ojca otrzymał jego syn wicewojewoda grodzieński p Aleksander Kołodka.

W imieniu odznaczonych weteranów serdeczne podziękowanie złożył były żołnierz 78 p.p. w Baranowiczach p. Aleksy Babul. Słowa pozdrowienia skierowane do nagrodzonych wygłosił przew. Rejonowej Rady Wykonawczej, deputowany do RN RB p. Wincenty Kaziak.

Henryk JUREWICZ

Szczuczyn

Na zdjęciu: sekretarz Ambasady Rzeczpospolitej Polski Marek Gołkowski wręcza medal

POŻYTECZNA GOŚCINA

My, członkowie zespołu "Maszeka" z Mohylewa chcemy przez gazetę złożyc serdeczne podziękowanie za przepiękny obóz zorganizowany przez pracowników Sekcji Wschodniej "Wspólnoty Polskiej" p. Henryka Ciuka i p. Krystynę Pochwalską. Dzięki Nim przebywaliśmy w Ubliku - cichym, spokojnym ośrodku wczasowym "Straszny dwór" przepięknej ziemi Orzyskiej. Poznaliśmy Świętą Lipkę, Gierłoż "Wilczy Szaniec", Pisz, Orzysz. Bardzo zaskoczyła nas i wzruszyła serdeczność mieszkańców Orzysza, ks. A. Czajkowskiego, burmistrza p. A. Karolkiewicza, państwa Szyburskich, którzy nie szczędzili trudów by umilić nasz pobyt.

W Warszawie oglądaliśmy Sylwestra na Placu Zamkowym, zwiedzaliśmy stolicę.

Tyle zobaczyliśmy, tyle zwiedziliśmy dzięki "Wspólnocie Polskiej"! Ublik na zawsze pozostanie w naszych sercach, bo byliśmy tam jak w raju. Gdy odjeżdżaliśmy, łzy płynęły nam z oczu.

Ale najwięcej byliśmy wzruszeni śpiewając przed Obrazami Matki Bożej Świętolipskiej i Matki Bożej Częstochowskiej. W Świętej Lipce tylko dla nas grały organy, a gdyśmy śpiewali, przerywały się nam głosy, bo to było tak piękne i uroczyste, że nie można było powstrzymać łez. W Częstochowie śpiewaliśmy, gdy Kaplica Matki Bożej była przepełniona. Dopuscili nas przed Święty Obraz, gdzie nie każdy może trafić.

Zawdzięczając "Wspólnocie Polskiej", a szczególnie Henrykowi Ciukowi zobaczyliśmy prawie połowę Polski. Tyle wysiłków, trudów, pieniędzy wydano na nas!

Najgłówniejsze co zobaczyliśmy w Polsce - to serdeczność, grzeczność, uprzejmość Polaków, słyszeliśmy wokół i staraliśmy się mówić w języku ojczystym.

Brak nam słów, by wyrazić wdzięczność i uznanie dla p. Henryka Ciuka i "Wspólnoty Polskiej". Z całego serca życzymy Panu i Współpracownikom za to wielkie dzieło wprowadzane w życie z pełnym poświęceniem i ofiarnością zdrowia, sukcesów, powodzenia i szczęścia.

Zespół "MASZEKA"

Mohylew

SPOŁECZEŃSTWO

WRAŻENIA Z PODRÓŻY

Razem z zespołem "Lechici" z Grodna zwiedziłem Witebszczyznę.

Trudne czasy, szary krajobraz, zapracowani i zatroskani ludzie, mieszkańcy miast i wsi. Pamiętam natomiast przepiękne krajobrazy Witebszczyzny, które widziałem latem. Prawdziwymi perłami w krajobrazie są kościoły, widniejące wśród pogórków. Niekiedy są wprost po remontach, ale już wróciły do ludzi, do wiernych, oprócz tych co zostały przerobione po odebraniu, na cerkwie. Ale nawet i te kościoły, które nie były odebrane, są bardzo zniszczone. Niewielkie składki starszych, nieraz prawie ubogich, ludzi z wyludnionych okolicznych wsi, nie są w stanie pokryć kosztów nawet najprostszych, najpotrzebniejszych remontów.

Tak na przepięknym neogotyckim kościele w Zadorożu w dwu miejscach jest zerwana na dachu blacha. Woda cieknie po ścianach, niszczy je. Na widok tego żal ściska serce. Jak tu nie przypomnieć sobie hałaśliwą kampanię w prasie białoruskiej o tym, że kościoły na Białorusi to nie polskie, a białoruskie.

I jak to państwo białoruskie dba o swoją spuściznę kulturalną i historyczną? Jak tu nie uwierzyć ludziom, którzy mówią przy kościele: "To polski kościół, my tu prawie sami Polacy". Niestety nikt nie uczy ich dzieci i wnuków języka ojczystego - polskiego tak samo zresztą jak i ich samych, pomimo, że zdawałoby się, zmieniły się czasy.

Mówimy o tym, że Państwo Białoruskie kroczy ku demokracji, przyjmuje się Ustawy, zapewniające prawo kulturalno-oświatowe dla nas - Polaków. Jednak w Świrze rejonu miadelskiego dotychczas, pomimo naszej interwencji nawet do Komisji Rady Najwyższej i Rady Ministrów, nie dano pozwolenia na przeprowadzenie zebrania założycielskiego oddziału ZPB. Czyż naprawdę władze na dole obowiązuje "Ustawa o mniejszościach narodowych", pozwalająca na zrzeszanie się Polaków w organizacje społeczne? Czy prawo nie obowiązuje wszystkich?

Ale w to, że zebranie założycielskie w Świrze odbędzie się - nie wątpimy. Ustaliliśmy ten termin na niedzielę 10 kwietnia o godz 14.00. Jesteśmy pewni, że przyjmą zaproszenie przedstawiciele władz Świrza i Miadzioła. Bardzo niepokojącym jest to, że władze, a milicja wbrew prawu, łamiąc go, żądają od księży odprawiania mszy w języku białoruskim, tam gdzie ludzie tego nie tylko nie potrzebują, ale i nie życzą sobie.

Żądać tego nie ma prawa nikt oprócz samych wiernych Białorusinów każdej konkretnej parafii. Tylko sami parafianie mogą decydować w jakim języku powinna być msza. Państwo, oddzieliwszy od siebie Kościół, nie ma tu nic do powiedzenia.

Ponieważ ten problem jest nadal aktualny, przytaczamy odpowiedzi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Prokuratury Republiki w tej kwestii.

Szanowny panie Tadeuszu!

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozpatrzyło Pański list. Zagadnienia w nim poruszone, nie należą do kompetencji organów spraw wewnętrznych.

Chociaż językiem państwowym w Republice Białoruś jest język białoruski, obywatelom republiki, należącym do mniejszości narodowych, zgodnie z art. 5 Ustawy "O mniejszościach narodowych w RB", przysługują prawa nie tylko do użytkowania języka ojczystego ale i do wykorzystywania go podczas narodowych i rytualnych obrzędów. Uważamy, że wybór języka w czasie odprawiania nabożeństwa należy do kompetencji istniejących w republice wyznań.

W sprawach dotyczących naruszania prawa wolności sumienia należy zwracać się do Pełnomocnika Rady d/s Religii przy Radzie Ministrów Republiki Białoruś lub do terenowych organów prokuratury.

Z szacunkiem Pierwszy zastępca ministra spraw wewnętrznych

W.A. Dańko

9 lutego 1993 r.

Wasz list o nieuzasadnionym wtrącaniu się osób służbowych do działalności księży w sprawie dotyczącej wprowadzania nabożeństw w języku białoruskim został rozpatrzony w Prokuraturze republiki.

W Republice Białoruś zgodnie z Ustawą "O języka w Republice Białoruś" językiem państwowym jest język białoruski. Obywatelom RB jednocześnie gwarantuje się prawo użytkowania ich języka narodowego.

Zgodnie z Ustawą Republiki Białoruś "O wolności wyznań i organizacji wyznaniowych" wszystkie religie i wyznania są równe wobec prawa. Religijne organizacje są zobowiązane do przestrzegania Konstytucji RB i obowiązującego prawodawstwa.

Państwo nie wtrąca się do działalności organizacji religijnych, jeśli ona nie jest sprzeczna z prawem.

Wychodząc z założeń obowiązującego prawa, uważamy wybór języka odprawiania nabożeństw leży w zakresie kompetencji czynnych w republice wyznań.

W swym liście nie podaliście konkretnych faktów naruszania prawodawstwa Republiki Białoruś przez poszczególnych obywateli jak i przez osoby prywatne, w związku z czym Prokuratura republiki nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania.

Kierownik wydziału

Prokuratury Republiki Białoruś

M.M. Kurpijanow

04 lutego 1993 r.

Cieszymy się, że w Białorusi nie ma waśni narodowych, nie leje się krew licząc, że oszczercze nieżyczliwe Polakom wypowiedzi w prasie ludzi nieodpowiedzialnych nic nie mają do stosunków pomiędzy Polakami i Białorusinami na szczeblu obyczajowym. A jednak na afiszu, ogłaszającym występ zespołu "Lechici" w Brasławiu, przeczytaliśmy na przepięknej kartce następujące słowa, które podajemy w oryginale:

Па важаныя беларусы!

Па глядзіце на гэту абяву. Гдзе наша мова і наша у беларусі незалежнасць. У Гродна наші песьняры, наші беларускія. Наша Гродна стала як уся беларусь рускай і польскай. Адны наші моляца па руску, а другія наші беларусы па польску. У нашай беларусі мова аказалася рускай польскай. Вось наші беларусы аказаліся прадацелямі. Прадаліся рассеі рускім і польшчы палякам.

Żal tego człowieka. Żal, że nie zrozumiał i nie ocenił odrodzenia swych sąsiadów Polaków. Z tego można wywnioskować, że nie zrozumiał na czym polega odrodzenie własne.

Tadeusz MALEWICZ
wiceprezes ZPB

Па важание беларусы.
Па глядзіце на гэту абяву.
Гдзе наша мова і наша у беларусі
незалежнасць. У Гродна наші песняры:
наші беларускія. Наша Гродна стала
як уся беларусь рускай і польскай.
Адны наші моляца па руску. А другія
наші беларусы па польску. У нашай беларусі
мова аказался рускай польскай. Вот
наші беларусы аказаліся прадацелямі.
Прадаліся рассеі рускім і польшчы палякам.

NIEPOSŁUSZNY

Chociaż los go oszczędził i nie przeszedł on w swym życiu drogą etapów i łagrów, jednakże na ziemi rodzimej nie szczędzono mu szykan.

Panu Stanisławowi Bebko nie łatwo jest wytłumaczyć w jaki sposób udało mu się ocaleć, nie zostać wyrwanym z korzeniami z ojcowizny.

- Wiele rzeczy u nas - powiada on - polegało na oszustwie. Mówiono i obiecywano jedno, a robiono coś zupełnie innego. Z człowiekiem, jego wartością nikt się nie liczył. Można to było jakoś zrozumieć, gdy władza odebrała ziemię bogaczom. Ale po co była ta kolektywizacja? Jeżeli chodzi o prawdę, to powiem - ludzie obawiali się kołchozów. Patrzono jeden na drugiego i wyczekiwano... We wsi często odbywały się zebrania i pełnomocnicy z Lidy snuli opowieści o tym, jakie to zamożne życie oczekuje nas i nasze dzieci. Prawdę mówiąc, nie dawałem wiary tym obietnicom.

Na początku wmawiali po dobroci. Lecz gdy stwierdzili, że nasze milczenie się przeciąga rozpoczęto nam grozić Kołymą. Nie ulękłem się.

O tym w jaki sposób tworzono kołchozy pisze się wiele. Co prawda, mówi się przeważnie o obwodach wschodnich republiki. Nie trudno zauważyć że i na Grodzieńszczyźnie scenariusz był ten sam. Jedyna różnica: przyjeżdżali do nas ludzie, posiadający ogromną praktykę w tej dziedzinie. Dlatego spędzenie miejscowej ludności do kołchozów nie było dla nich rzeczą trudną. Wykorzystali oni tak wypróbowaną broń jak groźby i przemoc. Niektórzy zapisywali się do kołchozów, ponieważ mieli nadzieję na lepsze życie. Wielu z nich posiadało mało ziemi, przeważnie nieurodzajnej. Inni zlękli się gróźb, ponieważ od pierwszych powojennych dni nowa władza nie uznawała najmniejszego sprzeciwu. Powiedziano "nie położeno" - nie pomogą żadne łzy. A tu jeszcze na dodatek mężczyźni i kobiety przy spotkaniach zwracali się do siebie per pani lub pan. Dla przybyszów ze wschodu było wyraźnym świadectwem, że zamieszkują tu wyłącznie kułacy, a z nimi nie należy się "ceremonić". Tym bardziej że była pokaźna liczba gospodarzy, którzy pod żadnym warunkiem nie zgadzali się wstępować do kołchozu. Zagrody tych ludzi we wsi Songajły byłego Ćwiernowskiego sielsowietu wyróżniają się nawet dzisiaj. W niektórych zachowały się stodoły. Jednych z tych świadków, którzy wypowiedzieli swe kategoryczne "nie" kołchozom był p. Bebko.

- Byłem młody, zapalczywy. Kochałem wolność. Akurat wtedy nabyłem trzy hektary ziemi. Gospodarstwo nieźle prosperowało. Należało tylko sumiennie pracować. A tu masz ci! Trzeba ze wszystkim się rozstać: z ziemią, dobytkiem, budynkami gospodarczymi. Postanowiłem zaczekać zobaczyć co wyniknie z gospodark zbiorowej.

Za nowe dzieło ludzie się wzięli z niedowierzaniem, chociaż pracowali szczerze. Przyszła jesień. Cały urodzaj zabrało państwo, wymiotło spichlerze tak, że ziarna nie pozostało, nie tylko by sie rozliczyć z ludźmi, ale i na nasiona. Zabrakło paszy dla kołchozowych krów. Zaczęto zdzierać słomę ze wszystkich stodół, podwiązywać sznurami krowy i konie. Koni więcej żałowano, ponieważ stanowiły one niezbędną siłe roboczą. Na skraju lasów bielały kości zagłodzonych zwierząt...

Patrzyłem na to wszystko i myślałem sobie - tam szczęścia nie będzie. Zresztą nie było go i na własnym gospodarstwie. Takich jak ja robotników indywidualnych państwo obłożyło ogromnymi podatkami. Zmuszano do oddawania pieniędzy, mleka, mięsa, ziarna w przewidzianym terminie. Miałem psa. Gdy pełnomocnik z miasta rozmawiał po rosyjsku w odległych o kilometr Paszkach lub Ćwiernach pies ujadał bez opamiętania, jak gdyby chciał uprzedzić o grożącym niebezpieczeństwie. Cała rodzina pędząc przed sobą bydło uciekała do lasu. Przedstawiciele władzy nie patyczkowali się. Za zaległości podatkowe mogli nie licząc się z niczym zabrać krowę, świnię.

Wszystko to robiono celowo, by zmusić ludzi do wstępowania do kołchozu. W końcu i u mnie zabrano ziemię i konia, pozostawiając zaledwie kilka arów ogrodu.

Przestał wierzyć w lepsze życie kołchozowe nie tylko S. Bebko i inni rolnicy indywidualni, lecz także i kołchoźnicy. Sprawy u nich szły źle. Państwo rabowało kołchozy, kołchoźnicy z kolei robili to samo. Podczas siewu czy też zbioru plonów kradli im zboże, ziemniaki, siano i słomę. Trzeba było jakoś żyć i utrzymywać rodzinę.

Pierwsza ruszyła do miast młodzież. Upijając brygadzistów, agronomów lub przewodniczących, młodzi ludzie otrzymywali odpowiednie zaświadczenie i porzucali rodzinne strony. Za nimi pomknęli ludzie obarczeni rodzinami. Niektórzy zadeklarowali wyjazd do Polski. A gdy nadeszły listy, że jest im tam dobrze, zaczęli wyjeżdżać inni.

Wszystko to było wielką tragedią dla rolników, ludzi posiadających wiarę w ziemię i umiejących na niej pracować. Różni ludzie, nieraz kierowali kołchozami, lecz korzyści z tego żadnej nie było. Zatracała się świadomość własności i godności gospodarza.

- Nie mogłem sobie wyobrazić, że ktoś może mi rozkazywać kiedy, gdzie i co mam siać lub sadzić. Nie mogłem tego pojąć, jak się stało, że dziesiątki dobrych gospodarzy, gdy trafili do kołchozu stali się ludźmi całkowicie bezradnymi w sprawach dotyczących pracy. A wyjaśnienie było proste - nie dano im żadnego prawa do decyzji: co kazano, to należało wykonywać i nie daj Boże coś inaczej zrobić niż wymagano.

- Jak żyłem? Chodziłem do miasta, paliłem w piecach i szkołach, pomagałem w gospodarce leśnej. A oni mnie. Wydzielano mi działkę pod uprawę ziemniaków, kawałek łąki.

- Los był litościwy do mnie. Jakoś ominęły mnie areszt i łagry. A język miałem ostry, byłem nieostrożny. Lubiłem mówić prawdę. Ale praw miałem nie więcej od więźniów łagrów stalinowskich.

Obecne zmiany w społeczeństwie stwarzają nowe nadzieje wśród mieszkańców wsi. Zwłaszcza w kwestii dotyczącej ziemi. Śledził za wydarzeniami i p. Stanisław i stwierdził, że wśród słusznych propozycji brakuje zasadniczej myśli o tym, że należy się sprawiedliwość w stosunkach do byłych posiadaczy ziemi. Nikt z władz ziemi od rolników nie wykupował. Zabrano ją siłą lub drogą oszustwa.

- Dotychczas żałuję swojego kawałka ziemi. Nie bacząc na wiek chętnie wziąłbym kilka hektarów. Nie trzeba odradzać miedze, rozpędzać kołchozy. Należy odtworzyć dokumenty: ile, kto i gdzie posiadał gruntów ornych, łąki i lasy. A właściciel niech zadecyduje: czy pozostawić ziemię za opłatą w kołchozie, czy pracować na niej bądź wykorzystywać w innym celu. Nie ja powinienem arendować ziemię i płacić za to.

W republice zaczyna się proces prywatyzacji. Już jest widoczne, że byli właściciele gruntów i ich spadkobiercy pozostaną bez niczego. Jest to niesprawiedliwe. A bronić interesów tych ludzi naprawdę nie ma komu.

Ryszard KARACZUN

Głos znad Niemna

Waleria SZALAY

NIE ZDRADZIŁ

Odcinek II

Chłopak spójrzał na nią zdumiony.

- Rozalka, co z tobą?! - rzekł oburzony. - Toż tam ranni, bezbronni na ratunek czekają!... Toż jeśli ich nie przeprowadziłbym wydałbym ich prostu na pastwę Moskalom.

- Nie! - zawołało dziewczę.- Tatulo wrócą, to poradzą przecie lepiej, niż ty... Oni lepiej drogi świadomi... leśnym są, to, i Moskalom nie dziwno będzie, że po boru z rusznicą chodzą!... Podczas, gdy ty ... gdyby ciebie schwytano...

Łzy stłumiły jej głos; zarzuciła mu ramiona na szyję i przytuliła się doń drżąc jak listek.

- Rozalka! - mówił łagodnie.- Co za brednie do głowy ci dziś przychodzą! czyż to pierwszy raz z powstańcami idę?! A Moskale - toż zawsze można ich mieć na karku.

Uśmiechnęła się doń przez łzy.

- A widzisz! Ja też to samo mówię: i ty i tatulo chodzicie nieraz i ani mi w myśl bać się o was, takem pewna, że szczęśliwie wrócicie!... A teraz tak się lękam czegoś... Tak mi się serce ściska. Nie idź, jedyny mój!... Nie idź!

Marek głową potrząsnął.

- Pójdę Rozalko - odparł stanowczo.

- Nie wolno mi wahać sie ni zwlekać, gdy uratować ich mogę. Tu chwila każda droga!... Bądź zdrowa, dziewczyno najmilsza!... Pomódl się, a pierzchną mary złe!... Bądź zdrowa!...

I pochyliwszy się przylgnął długim pocałunkiem do ust jej koralowych - potem rozplótł łagodnie otaczające go ramiona dziewczęcia i wybiegł z alkierza.

- Chodźmy! - rzucił raźno, zarzucając ruszniczkę starą na ramię. - I zniknęli w gąszczu leśnym.

Rozalka patrzyła długo za nimi, nasłuchując chrzęstu ich kroków, póki nie umilkły w oddali... Oni tymczasem szli ostro, jako że wśród chojarów śniegu nie było wcale. Niebawem skończyła się jedlina młoda a zaczął gruby las, gęsto podszyty młodą drewiną i krzakami.

- Ot i " partya" moja! - odezwał się wódz, wskazując kotlinkę niewielką wśród gąszczu.

W kotlince tej obozowało kilkudziesięciu młodych ludzi. Ubrani byli przeważnie tak, jak dowódca, choć i chłopskich sukman widniało kilka. Broń za to mieli bardzo rozmaitą; jedni zbrojni byli w dubeltówki i myśliwskie kordelasy, inni mieli karabiny, na moskalach snać zdobyte, inni kosy, na sztorc nasadzone, a wielu wreszcie jeno pałkę tęgą, krzemieniami nabijaną. Wszyscy z wyjątkiem straży, rozstawionych w okół, kupili się koło ogniska, usiłując ogrzać sie trochę, jako że mróz był tęgi. W pobliżu ognia leżało na posłaniu z mchu i suchych liści rannych kilkunastu.

Przybywających powitano cichym okrzykiem radości, zwłaszcza, gdy wódz oznajmił, że przewodnika wiedzie, który do kryjówki bezpiecznej drogę wskaże. Tymczasem Marek rozejrzał się bystro.

- Dla Boga! - zawołał - to ognisko migiem zagasić trzeba i igliwiem zasypać, by śladu po was nie było!

Usłuchano go natychmiast. Chłopak uwijał się, zacierał ślady, gasił, układał porządek, w jakim iść mają. Słuchano go ślepo, dziwiąc się w duchu bystrości jego, bo wszystko przewidział, niczego nie przeoczył, co mogło zmylić czujność wroga.

Zatarłszy tedy ślady, ile sie dało, puścili się w drogę. Pochód otwierał Marek, posuwając się lekko i pewnie przez zwarte gąszcze leśne, za nim długim wężem dążył oddział powstańców. Rannych ciężej nieśli koledzy, lżej ranni sami szli, tuż za przewodnikiem, podczas gdy zdrowi i zbrojni strzegli tyłów, skąd największe niebezpieczeństwo pogoni grozić mogło.

Szli tak kilka godzin z ostrożnością największą. Marek co chwila ucho do ziemi przykładał, czy Moskali nie słychać, ale cicho było i spokojnie i bez przeszkody przybyli nad bagnisko, co nieprzejrzanym obszarem zalegało głębie leśne. Jak je przeszli, ile czasu przebywali tę otchłań straszliwą, gdzie na każdym kroku czaiła się śmierć, nie wiedzieli nawet, przejęci grozą, dążąc za smukłą postacią przewodnika, przemykając się zwinnie wśród oparzelisk i kłód zwalonych. Wreszcie Marek skoczył raz jeszcze, zmacał grunt nogą i zwrócił ku powstańcom twarz pobladłą od trudu, ale radości pełną.

- No, Bóg łaskaw! Przeszliście szczęśliwie! - westchnał z ulgą,ocierając czoło potem zroszone.- Tu bezpieczni będziecie.

Obejrzeli sie wszyscy. Byli na obszernej polanie, wyniesionej znacznie nad moczary, otoczonej zwartą gęstwą krzewów i jodliny. W jednym jej końcu wznosił się szałas drewniany, koło niego kilka stogów siana, ogrodzonych płotem chruścianym.

- To żerowisko dla łosiów, gdy zima zbyt tęga i długa - objaśnił Marek - ale teraz siano dla was się przyda.

Wódz spojrzał na drogę przebytą, na moczar nieprzejrzany prawie, ciemnym pasem dymiących oparzelisk odcinający się od białości śniegu i zadrżał na myśl, iż przeszedł je. Ptak zda się jeno przeleciećby je zdołał. Podszedł więc żywo do chłopaka i w ramiona go pochwycił.

- Bóg ci zapłać, bracie! - rzekł wzruszonym głosem. - Gdyby nie twoja odwaga i poświęcenie nie uszlibyśmy ręki wroga!...

- Ostańcie z Bogiem! - odparł Marek.

- Wpadnę tu jutro, jeśli chwilę znajdę bezpieczną i dam znać kiedy stąd ruszyć trzeba.

- Teraz chcesz iść? - zawołał wódz.

- Bez spoczynku? Toż zmordowałeś się przecie okrutnie.

Chłopak roześmiał sie swobodnie.

- Ba i ja spocząłbym rad! - odparł wesoło. - Ale iść muszę co tchu, zanim Moskale bór zajmą przede mną; inaczej odkryliby wnet skąd idę, a wtedy i was wytropiliby wnet.

- Toż mówiłeś, że to droga nieprzebyta?

- Teraz! Ale niechno mróz tęgi potrzyma jeszcze ze dwie niedziele, to i ów moczar zetnie się tu i ówdzie. Nie, nie! Do domu co tchu iść muszę, ojca zapytać, co czynić dalej.

- A jeśli Moskale nas już tropią, jeśli jeszcze dziś wpadniesz w ich ręce!

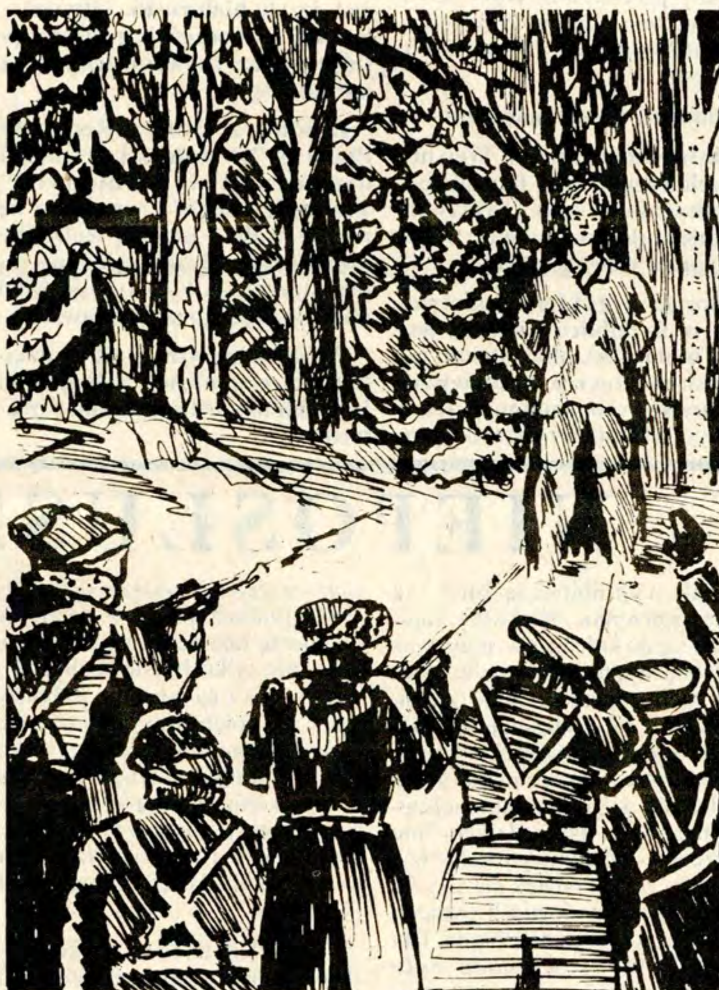
Marek głową potrząsnął.

- Powiem im, że rusznicą na lisy wyszedłem. Uwierzą mi, dobrze, a nie uwierzą, to trudno - głowę dam, to mię nie minie!

Wódz zadżał - powstańcy otoczyli dzielnego chłopaka, usiłując go zatrzymać.

- Więc zostań z nami! - prosili - nie narażaj życia!

Nie! - odparł chłopak stanowczo

Rys. Ryszard DALKIEWICZ

- To schronisko dobre na czas jakiś ale przecie jadła wam trzeba, broni, prochu - któż wam tego dostarczy, jeśli nie dam znać , że potrzebujecie!... Muszę iść!... A zresztą, jeśli naprawdę Moskale was już gonią, trzeba ich w inną stronę skierować... Ostańcie z Bogiem, a nie lękajcie się: zginę, a was nie wydam!

I nim opamiętać się zdołali, przemknął wśród nich szybko i rzucił się w drogę powrotną. Śpieszył ile sił, jako że ku wieczorowi się już miało, więc czasu nie tracił, oglądając się jedno poza siebie, czyli śladów znacznych nie zostawia.

A ślady były niestety, nietylko jego ile oddziału owego, co szedł za nim, więc chłopak zniepokoił się nie na żarty. Jak na to, z wyżyn niebieskich zleciał pierzasty, leciuchny płatek i spoczął bez szelestu na jego ciemnej siermiędze - za nim drugi... trzeci ... dziesiąty... coraz gęściej lecieć poczęły, wirując cicho, szybko, aż wreszcie już nic widać nie było, jedno owe płaty białe, wielkie puszyste, ścielące się grubym kobiercem po odkrytych miejscach boru, otulając śnieżnym płaszczem drzewa, pnie zielone i krzewy niskie. Marek dłonie zatarł z radości.

- Ot, samo niebo nam sprzyja! - mówił do siebie, śledząc z uciechą zamieć. - Teraz i świadomie nie odnalazłby ich śladów!

A zamieć gęstniała; wstał wicher, zakręcił tumanem, nic już widać nie było jeno skłębioną kurzawę śnieżną. Wieczór zapadał; droga stawała się coraz cięższa, jako że śnieg teraz padał mokry, zasypując oczy, oblepiając się koło nóg. Marek szedł z trudem: odzież przemokła na nim do nitki, zadymka biła w oczy, co chwila zapadał w głębokie zaspy śnieżne, potykał się na korzeniach drzew zwalonych, obijał o pnie. Tak minęła godzina, półtory ... dwie wreszcie - noc uczyniła się zupełna, gdy chłopak stanął i rozejrzał się dokoła.

Nie wiedział, gdzie jest. .

Bór, otaczający go, obcy mu był i nieznany: widocznie wśród zadymki drogę zgubił i zaszedł kiedyś w dalekie, nieznane mu ostępy. W dzień jasny, pogodny, nie lękałby się; puszcza była dlań księgą otwartą, wprędce więc dobiłby się do drogi, choćby do ścieżyny jakiejś, ale teraz w nocy, wśród zadymki, niepodobieństwem to było. Wicher tymczasem dął coraz silniejszy, ciemność rosła z każdą chwilą. Chłopak zadżał mimowoli.

- Jeśli mróz chwyci - zamarznę i - pomyślał, czując jak z odzieży przemokłej strużki wody spływają mu po ciele.

Szybko jednak otrzasnął się, skupił całą siłę woli, by się nie dać trwodze, co szła nań z mrocznych ostępów leśnych .

- Nie dam się! - powtarzał cicho, potem coraz głośniej. - Nie dam się! Będę szedł, choćby do świtu przecie kiedyś na drogę sie wyplączę!...

Niepokój jednak coraz silniejszy ogarniał go - wiedział, że są w puszczy ostępy nieznane, tajemnicze, kędy świadomemu nawet, w dzień biały zabłąkać się łatwo - co będzie, jeśli wpadł w taką matnię? Zdoła wydobyć się z niej, zwłaszcza teraz, gdy zaszedł w obcą, nieznaną mu część puszczy? Widocznie, miast do domu, w przeciwną całkiem stronę szedł - a szedł raźno, godzin już kilka - kto wie, w jakiej okolicy się znajduje, może mile całe dzielą go już od swoich?! Ogarniać go poczęło zniechęcenie i gwałtowna chęć odpoczynku, opierał się jednak całą mocą i szedł wytrwale sił ostatkiem, a tymczasem wróg srogi - mróz, skradał się nieznacznie, ziębił do szpiku kości. Marek czuł, jak senność ogarnia go coraz większa, członki ciężyły mu jakby z ołowiu,opierał się zrazu zwycięsko, potem coraz słabiej, aż niewiedząc nawet kiedy i jak, na ziemią się osunął pod sosną rozłożystą i przymknął powieki...

Tymczasem zamiec ustawała zwolna, chmury uciekały w dal, a na niebie czyste wypłynął księżyc blady i srebrzystem światłem oblał zbielałą i nieruchomą twarz chłopca, rozciągniętego pod sosną stuletnią...

Wtem szmer jakiś przypłynął z głębi boru ... zrazu głuchy, potem coraz głośniejszy, rósł, z każdą chwilą wzmagał się, potężniał, aż zmienił się w głuchy łoskot setek nóg uderzających miarowo o ziemię zmarzłą. Z ciemności wychyliła się jakaś masa, jeszcze od nich czarniejsza, tocząc się naprzód, jak fala niewstrzymana - i naraz ogników tysiące zabłysło w mroku; promienie księżyca trafiły na jasną zimną stal bagnetów i zabłysły na nich, jak gwiazdy.

- Paaastoj! - zabrzmiało krótko, chrapliwie.

Fala stanęła, jak wryta; szczęknęła broń, rozległa się dalsza komenda, ciemna masa rozpadła sie na części, aż wreszcie zmieniła sie w gwarny rój ludzi. To oddział moskiewski, tropiące oddziały powstańcze, rozbijał obozowisko.

Cicha głąb leśna zakipiała gwarem i życiem. Wnet ku niebu strzeliły płomienie ognisk kilkunastu, zalewając jasnem światłem gąszcze ciemne, a jednocześnie okrzyk zdziwienia zabrzmiał od sosny starej.

- Hej! Brateczyki! Toż tu śpi ktoś! - wołał młody sołdat!

- Także coś! - odparł drugi, - Może cię "zły" mami tak jeno!

Gdzież tam! Ot, śpi! - patrzajcie: chłopak młody.

- Zabłąkał się widać i zamarł.

- Ale skąd się wziął tu?

- Ej, może żyw jeszcze! - zawołał któryś z rozsądniejszych, - dajcieno mu wódki!

Zakotłowało sie; kto żyw tłoczył się do koła leżącego, dojrzeć chcąc to, co i drugi.

CDN

CZŁOWIEK I WIARA

Być bogatym przed Bogiem

Ewangelia nie krytykuje gospodarza, który starannie obsiał pole i zyskał plon obfity, ale ostrzega, żeby zbiorów zboża nie uznał za wystarczające do szczęścia.

Bóg cieszy się pełnymi spichlerzami, ale martwi pustymi sercami i głowami nas, krótkowzrocznych użytkowników ziemi.

Dobrze jest, gdy dzieci Boże mają spokojny sen i stół obfity. Ewangelia jednak przypomina, że Pan zażąda od nas jeszcze innych wartości które należy we właściwym czasie zgromadzić i uporządkować.

• • •

Jest wokół nas dziś wielu ludzi, którzy są jak "skarb gromadzony dla siebie". Odżywieni, zadbani, sprawni fizycznie, wydajni zawodowo, są niemal doskonali. Ale jednocześnie niosą innym tylko pustkę i oschłość serca.

Są też ludzie tak ubodzy na ciele, tak biedni i nieznaczący, że zda się, nawet nie warto o nich wspominać - a jednak są tak piękni, tak bogaci w swojej duchowej pełni, że człowiek staje zdumiony i boi się chwili, gdy trzeba się z nimi rozstać.

Są domy rodzinne bogate, strojne, lśniące jak drogie kamienie - ale też jak kamień zimne, bezduszne i martwe. Domy, w których zgromadzono wszystko co ma ułatwić i umilić życie - zabrakło w nich najmniejszego choćby ziarenka miłości, nadziei, pokoju...

Są też rodziny ubogie, w oczach bogatego wręcz politowania godne - a duchowo tak wspaniałe, że wchodzi się do nich jak w ciszę wysokiego lasu, jak do źródła wody w czas spiekoty. Dusza nasyca się w nich życiem, czerpanym z Bożego skarbca.

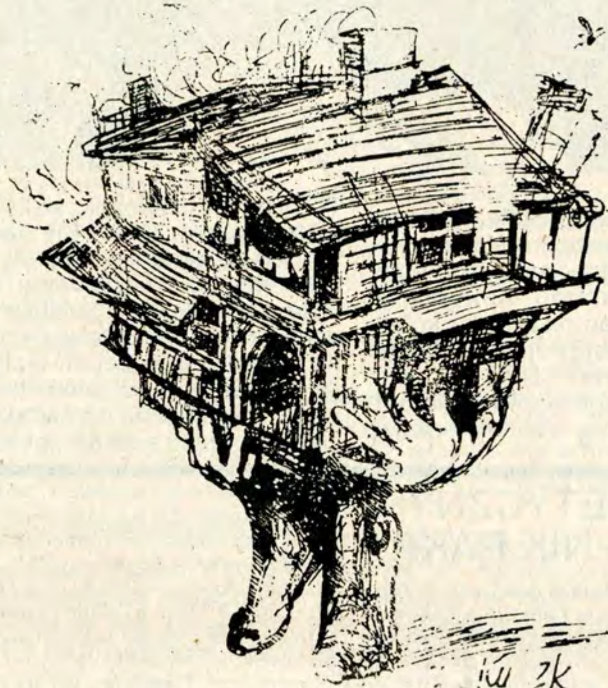
• • •

Jeżeli zbudujemy nadzieję młodych ludzi tylko z dóbr materialnych, sukcesu na rynku, z dużych cyfr, jakimi wyraża się doczesne bogactwo, mogą kiedyś poczuć się oszukani. Przychodzi bowiem czas, w którym rzeczy i wartości nabierają prawdziwej miary. Ale choć człowiek gotów byłby wówczas dać bliźnim piękno, ktorego łakną, miłości, za którą tęsknią, wiarę której im potrzeba - widzi, że ręce ma puste, bo jest bogaty tylko w owoce ziemi.

• • •

Słusznie staramy się o dostatek materialny. Ale nie przeoczmy też walki z nędzą duchową, z lenistwem, kłamstwem , pijaństwem, przekupstwem, niewiedzą, choćby i własną... Niech rodzą się postulaty nie tylko materialnej, ale i duchowej odnowy życia, poprawy w pracy, szkole.

Ks. Alojzy HENEL

Słowa Ewangelii według Świętego Marka

Jezus powiedział do swoich uczniów:

"Uważajcie i czuwajcie, bo nie wiecie, kiedy czas ten nadejdzie. Bo rzecz ma się podobnie jak z człowiekiem, który udał się w podróż. Zostawił swój dom, powierzył swoim sługom staranie o wszystko, każdemu wyznaczył zajęcie, a odźwiernemu przykazał, żeby czuwał.

Czuwajcie więc, bo nie wiecie, kiedy pan domu przyjdzie: czy o pianiu kogutów, czy rankiem. By niespodzianie przyszedłszy, nie zastał was śpiących. Lecz co wam mówię, mówię wszystkim: Czuwajcie".

(Mk 13, 33-37)

Czyste sumienie to chluba dobrego człowieka.

Miej czyste sumienie, a radość będzie zawsze z tobą.

Czyste sumienie pomaga wiele znieść i chronić radość nawet wśród przeciwności. Nieczyste sumienie jest przyczyną lęku i niepokoju.

Tomasz a Kempis

"O naśladowaniu Chrystusa"

Trzeba oddania się Bogu w modlitwie czystej, a nawet ustawicznej, a burze przeminą i żadnej szkody na duszy nie zostawią.

Nie unikać przystępowania do Sakramentu Pokuty świętej, ale owszem, szukać oczyszczenia duszy z wiarą, ufnością, bez bojaźni, oskarżając się krótko z błędu lub uchybienia, lub sądów niepotrzebnych i prosząc Boga o poznanie prawdy i o skruchę. Prawdy, nie jak sami chcemy ją widzieć, ale jak Bóg chce, abyśmy ją widzieli.

Bł. Rafał Kalinowski

MYŚLI BIBLIJNE

Oczy Pana są na każdym miejscu i śledzą złych i dobrych.

*

Łagodna odpowiedź uśmierza gniew, lecz przykre słowo wywołuje złość.

*

Głupiec gardzi karceniem swojego ojca, lecz kto zważa na napomnienia, postępuje roztropnie.

*

Ofiara bezbożnych jest ohydą dla Pana, lecz modlitwa prawych podoba mu się.

*

Kraina umarłych i Otchłań są otwarte przed Panem, tym bardziej serca synów ludzkich.

*

Radosne serce rozwesela oblicze; lecz gdy serce jest zmartwione, duch jest przygnębiony.

*

Wszystkie dni uciśnionego są złe, lecz człowiek wesołego usposobienia ma ustawiczną ucztę.

*

Lepiej mało z bojaźnią Pana, niż wielkie skarby z niepokojem.

*

Lepsza jest potrawa z jarzyn, a przy tym miłość, niż karmny wół wraz z nienawiścią.

*

Człowiek porywczy wywołuje zwadę, lecz cierpliwy zażegnuje s pór.

*

Mądry syn spr awia ojcu radość, lecz człowiek głupi lekceważy swoją matkę.

*

Burzy swój dom ten, kto jest przekupny; lecz kto nienawidzi łapówek, będzie żył.

*

Pan jest daleki od bezbożnych, lecz wysłuchuje modlitwy sprawiedliwych.

*

Serce sprawiedliwego rozważa, co odpowiedzieć, lecz z ust bezbożnych tryska złość.

*

Bojaźń Pana jest szkołą mądrości, a pokora poprzedza chwałę.

*

Powierz Panu swoje sprawy, a wtedy ziszczą się twoje zamysły.

*

Każdy pyszałek jest ohydą dla Pana; z pewnością nie ujdzie on pomsty.

Pomóc, nie pomóc?

Człowiek zapomniał o swych obowiązkach względem drugiego. Gdy przychodzi nieść pomoc, najczęściej się cofamy, wynajdujemy różnorakie powody i usprawiedliwienia, aby tylko kłopoty bliźniego nie zmuszały nas do aktywnej pomocy lub zaangażowania. O wiele łatwiej jest przecież pochylić głowę i stanąć z opuszczonymi rękami. To nie wymaga wysiłku. Główna przyczyna takiej postawy tkwi, jak sądzę, w egoiźmie. Przejawia się on w tym, iż najpierw dajemy pierwszeństwo interesom własnym, aby dopiero potem, ewentualnie, zainteresować się problemami innych. Nasze działania ograniczają się do stwierdzenia: "Najpierw ja, potem ty", podczas gdy prawidłowa relacja powinna wyglądać: "najpierw ty, potem ja". Taki ideał jest jednak trudny do osiągnięcia i mało kiedy spotykany. Człowiek powinien dążyć do doskonałości. Nie czyni tego, jest bowiem zbyt zajęty sobą, aby w ogóle zauważyć potrzebującego. Jeśli go nie dostrzeże, nie będzie wiedział jak się nazywa, jak się czuje, co mu dolega, czy trzeba pomóc. Obojętniejemy i, co gorsza, jest nam z tym dobrze. Nie zależy nam na bliźnich. Ich los, obecna pozycja, sytuacja społeczno-materialna, jest przecież wynikiem ich pracy, dążeń. Z tego powodu uważamy, że np. nędzarze nie powinni żądać od nas jałmużny i darowizn, bo sami sobie zawinili.

To wygodne tłumaczenie.

Od razu nas usprawiedliwia. Gdy jakiś biedak zapuka do naszych drzwi, wywiązuje się najczęściej, następujący dialog:

- Czy mogłaby pani wesprzeć jakimś datkiem?

- Nie, nie mogę?

- A może jakieś jedzenie?

- Niestety!

Jest to bardzo przykra scena. Pieniędzy możemy odmówić, ale kawałka chleba - moim zdaniem - nigdy. Jeśli ktoś ma bardziej wyrobione sumienie, po takiej odmowie będzie przynajmniej odczuwał wyrzuty. Inny natomiast stwierdzi: "pasożyt" i szybko zapomni o tym mało znaczącym dla siebie epizodzie. Najgorsze jest to, że nie zastanawiamy się nad krzywdą wyrządzoną tym, którym odmawiamy wsparcia. Jest nam obojętny ich los...

A. DRZEWOWSKA

Nieśwież. Kościół Farny.

ZŁOTE MYŚLI

Gdy drogi człowieka podobają się Panu, wtedy godzi On z nim nawet jego nieprzyjaciół.

*

Serce człowieka obmyśla jego drogę, lecz Pan kieruje jego krokami.

*

Zbrodnicze działanie jest ohydą dla królów, gdyż na sprawiedliwości opiera się tron.

*

Pycha chodzi przed upadkiem, a wyniosłość ducha przed ruiną.

*

Miłe słowa są jak plaster miodu, słodyczą dla duszy i lekarstwem dla ciała.

*

Człowiek przewrotny wywołuje zwadę, a oszczerca skłóca ze sobą przyjaciół.

Głos znad Niemna

ŻYCIE I ZDROWIE

DRODZY CZYTELNICY!

Niewiele dotychczas pisaliśmy na temat ochrony zdrowia i zapobiegania chorobom.

Zamierzamy obecnie publikować więcej artykułów na ten temat, zwłaszcza w okresie kryzysu gospodarczego naszego kraju i braków leków na rynku.

Wiele instytutów badawczych na Zachodzie zajmuje się propagowaniem medycyny naturalnej, dlatego zamierzamy uwzględniać tę tematykę w naszej gazecie.

NAJWAŻNIEJSZE BYĆ SOBĄ

Ile książek napisano już na temat zasad skutecznego odchudzania się, ile "cudownych diet" wynaleziono? Trudno zliczyć. Jedna z moich znajomych przyznaje się, że próbowała pięciu różnych sposobów zrzucenia wagi i za każdym razem efekty były niewielkie. Głodziła się, piła tylko soki owocowe, potem stosowała dietę mleczną, biegała dwa razy dziennie, jadła tylko listek sałaty na kolację. Tymczasem naukowcy powiadają dzisiaj: "Najważniejsze być sobą" i występują przeciwko modzie odchudzania się.

Oczywiście, nie idzie tu o ludzi cierpiących na otyłość , mających 20 - 30 kilogramów nadwagi, ale o osoby , ktore idąc za modą walczą z każdym kilogramem powyżej tabel, publikowanych przez młodzieżowe magazyny. Nie każda młoda dziewczyna może mieć sylwetkę modelki.

Bywają ludzie, którzy jedzą za dwóch a są szczupli, inni natomiast ograniczają wszystkie posiłki, głodzą się i nie tracą na wadze. O tym, czy jest się szczupłym, czy też otyłym, decyduje zapis genetyczny. Skłonność do otyłości dziedziczymy po rodzicach razem z innymi cechami. W organizmach ludzi mających tendencję do otyłości wytwarzany jest enzym, który nie dopuszcza do spadku wagi. W organizmach ludzi szczupłych występuje on w niewielkich ilościach. Dlatego też otyli, nawet po drakońskich kuracjach odchudzających, szybko powracają do poprzedniej wagi.

Organizm uruchamia pewne mechanizmy obronne i dąży do zachowania swego normalnego stanu.

Dlatego też naukowcy coraz częściej mówią o zdrowej wadze. W porównaniu z poprzednimi tabelami wag, aktualne są bardziej tolerancyjne. Kobieta o wzroście 167 cm (wiek 19 - 34 lata) może ważyć od 46 do 67,5 kg, natomiast panie starsze - 57 - 73 kilogramów. Kobieta powinna mieć taką wagę, która daje jej najlepsze samopoczucie. Istotnym elementem jest budowa ciała.

Charakterystyczne, że zdarzają się ludzie wyglądający na otyłych którzy cieszą się bardzo dobrym zdrowiem. Szczupła sylwetka nie zawsze znamionuje zdrowie. Warto pamiętać o tym, zanim podejmiemy decyzję o kuracji odchudzającej. Eliminować zbędne kilogramy należy, ale z zachowaniem zdrowego rozsądku. Zalecenia lekarzy, a nie moda, czy opinia środowiska powinny decydować o tym, czy zaczniemy się odchudzać.

BYĆ KOBIETĄ

Zasadnicze pytanie, na które nawet Zygmunt Freud nie udzielił odpowiedzi - jak sam to przyznał - pomimo wszystkich swych badań nad duszą kobiety, jest następujące: "Czego chce kobieta?" Dziś wreszcie wiadomo: kobieta chce się bronić. Świadczą o tym najnowsze doniesienia. Tak więc, na przykład, Szwedki zagrożone gwałtem lub szykanami seksualnymi mają obecnie do dyspozycji "teczkę ochronną" zaprojektowaną przez policję. Jest ona wypełniona rozmaitymi gadżetami w stylu Jamesa Bonda, od automatycznego magnetofonu po gwiżdżące pióro, przez zegarek-telefon, nakierowany na najbliższy komisariat policji.

Trochę dalej w Chinach, gdzie technologia jest mniej rozwinięta, kobiety nerwowe, wyczerpane, szykanowane, zakompleksione, zdesperowane, z trudnościami natury psychologicznej - mają do dyspozycji specjalną linię telefoniczną. Ta inicjatywa ma im pomóc w przezwyciężaniu rozmaitych problemów, bo i Chinkom, choć niedawno zdobyły prawo wykonywania niebezpiecznego zawodu "bramkarzy" w barach Szanghaju, daleko jeszcze do tego, by mogły cieszyć się wszelkimi prawami w polityce, gospodarce, kulturze, w społeczeństwie i w rodzinie. Skandale, takie jak maltretowanie kobiet, przymuszanie do prostytucji - które uchodziły za dawno przebrzmiałe - pojawiają się znowu.

Raz jeszcze widać więc wyraźnie, że być kobietą to trudne i ciężkie zadanie z tego prostego powodu, że polega ono na kontaktach z mężczyznami.

I nie trzeba jechać aż do Chin, żeby to zrozumieć. Freud mógł to odkryć zupełnie sam, ale to było dla niego zbyt proste, a w każdym razie nie dość zagmatwane, aby mogło się zgadzać z majestatem jego przyszłej chwały.

GENETYCZNY ZAPALNIK RAKA

Bezpośrednimi przyczynami rozwoju nowotworu są zaburzenia genetyczne. To wiadomo już od dawna. Od wielu lat specjaliści wiedzieli też, że decydującą rolę w niepohamowanym rozwoju komórek nowotworowych odgrywa gen oznaczony symbolem p 53. Teraz poznano bliżej mechanizm jego działania. Pisze na ten temat czasopismo "Cell".

Gen ten jest "pierwszym oficerem" w sztabie kontrolującym funkcjonowanie chromosomów. Jeżeli tylko pojawi się jakieś uszkodzenie, molekuła wydaje rozkaz zatrzymania podziału komórki, dopóki zaburzenie w DNA nie zostanie usunięte przez enzymy naprawcze. Dlatego specjaliści sądzą, że uszkodzenie genu p 53 (np. na skutek promieniowania radiacyjnego lub czynników środowiskowych) jest pierwszym i zarazem krytycznym momentem rozwoju komórek rakowych.

Patolog dr Thea D. Tlsy z Centrum Raka im. Linebergera Uniwersytetu Północnej Karoliny porównuje go do paliwa, na którym pracuje cały mechanizm rozwoju raka. Po odcięciu jego dopływu nowotwór przestaje się rozwijać.

LIŚCIE KAPUSTY LECZĄ

Świeże liście kapusty mają właściwości lecznicze. Służą do okładów w różnych schorzeniach m. in. na wrzody, rany, żylaki. Przed użyciem liście należy umyć, wysuszyć, wykroić środkowy nerw, a następnie usunąć resztki unerwienia. Tak spreparowane - rozgnieść i gdy ukaże się sok, sporządzić na noc okłady i owinąć bandażem. W przypadku bardzo czułej rany należy przedtem liście zanurzyć we wrzątku, a przed nałożeniem na wrzód o brzegach twardych, obrzękniętych macerować liście przez pół godziny w oleju słonecznikowym. To zwiększa ich antytoksyczność i skuteczność.

Na postrzał, nerwoból lędźwiowy, bóle pochodzenia reumatycznego polecamy kataplazmy sporządzone z 2-3 liści gotowanych w małej ilości wody przez 20 minut z dodatkiem 2 cebul i łyżki otrąb. Po wyparowaniu wody, powstałą pulpę podgrzewa się i ciepłą przykłada na ranę. Zimne okłady należy przykładać przy bólach żołądka, zapaleniu wyrostka robaczkowego lub przydatków macicy. Diagnozę powinien postawić lekarz.

U dzieci, przykładanie na noc codziennie, na szyję, okładów ze zmiażdżonych liści kapusty i owijanie suchym bandażem daje po kilku tygodniach powrót migdałków do pełnego zdrowia.

Kapusta głowiasta zawiera cukry, celulozę, białko, sole potasu. fosforu, wapnia i siarki oraz żelazo, magnez i miedź. Ponadto - prowitaminę A, witaminę C, B-1, B-2, B-3, PP, K i U. Witaminy C nie traci kapusta kiszona ani mrożona.

DENTYSTA TYLKO PO POŁUDNIU

Najbardziej wrażliwi na ból jesteśmy rano, najmniej po południu. Dlatego do stomatologa warto chodzić po obiedzie. Dzieje się tak, ponieważ w każdym człowieku działa "zegar narządowy". Ludzkie ciało, poczynając od małych komórek do dużych narządów, funkcjonuje w określonych fazach, rytmach. I tak, na przykład, nasza wątroba swoją główną pracę wykonuje w nocy, system pokarmowy - we wczesnych godzinach porannych. U większości ludzi około godziny trzynastej następuje spadek ciśnienia krwi. Produkcja hormonów, uderzenia serca, psychiczne odczucia - to wszystko podlega określonym rytmom. Ich badaniem zajmuje się gałąź medycyny zwana chronomedycyną.

Doświadczenia dały zaskakujące wyniki. Okazało się, że niektóre lekarstwa o każdej porze dnia działają inaczej. Na przykład, tabletki przeciwbólowe najskuteczniejsze są rano. Od pory dnia zależy też skuteczność cytostatyków (środków chemicznych przeciw rakowi) i środków nasennych, które zawierają barbiturany, niektórych leków nasercowych, a także nasza wrażliwość na terapię promieniami oraz infekcje bakteryjne.

KOSMETYCZKA RADZI

SUCHE POWIETRZE

Suche powietrze jest wrogiem ładnej cery, przyspiesza jej więdnięcie. Największe zagrożenie stanowi dla niej zima. Nie możemy uniknąć warunków atmosferycznych, ale możemy dostarczać skórze wilgoci stosując:

- Kremy i płyny nawilżające (toniki). Środki te trzeba stosować regularnie, ale nigdy bezpośrednio przed wyjściem na bardzo chłodne czy mroźne powietrze.

- Kompresy nawilżające. Dwa razy w tygodniu nakładamy na twarz mały ręcznik lub gazę zamoczoną w lekkim naparze z ziół(lipa, rumianek). Trzymamy kompres przez 10 - 15 minut. Po osuszeniu skóry wklepujemy cienką warstwę kremu.

- Natrysk wodny. Za pomocą rozpylacza nanosimy na skórę cienką warstewkę wody, która powinna zostać wchłonięta. Powtarzamy natrysk kilkakrotnie.

- Maseczki nawilżające. Proponujemy prosty przepis: grubszą warstwę kremu nawilżającego nałożyć na twarz i pozostawić na 15 - 20 minut (zabieg jest skuteczniejszy, jeśli wykonamy go w czasie kąpieli).

- Nawilżanie powietrza w mieszkaniu. Pamiętajmy, aby zimą, gdy mieszkanie jest ogrzewane, korzystać z nawilżaczy powietrza.

- Picie wody. Może to być czysta przegotowana woda, z dodatkiem soków lub mineralna, byle dużo i często.

- Staranne wietrzenie. Dotyczy to zarówno domu,jak i miejsca pracy; nie zapominajmy o przewietrzeniu pokoju przed snem, a jeżeli to możliwe, śpijmy przy otwartym oknie.

- Spacery. Nie zapominajmy o nich w cieplejsze dni, a zwłaszcza przy wilgotnej pogodzie. Takie powietrze ożywi i nawilży cerę

7, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

16.20. Каралеўскае паляванне. 17.20. Прыродазнаўства. Белавежская пушча. 17.40. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 17.55. Рэпарцёр у вёсцы. (Гр.). 18.45. «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). 19.35. «Паслаў мне лёс блакітную раку»... Да 80-годдзя Аркадзя Куляшова. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. Пад купалам сусвету. 21.45. Надвор´е. 21.55. Пяць хвілін на жарты. 22.00. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 22.05. Актуальнае інтэрв´ю. 22.35. Спартыўны тэлекур´ер. 22.55. Наш госць з Францыі — кампазітар і дырыжор. Моір Блез. У перапынку — НІКа. 00.45. Тэлевізійны арт-клуб.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 00.00. Новости. 5.20. Утренняя разминка. 5.30. Утро. 7.45, 15.20. Мультфильм. 8.20. Посмотри, послушай... 8.40, 18.25. Премьера телесериала «Мелочи жизни». 34-я серия. 9.10. Таланты России. 9.35. Тема. 10.00. Звездный час. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20, 17.30. Гол. 14.25. Предприниматель. 15.30. Новые имена. 16.10. Звездный час. 16.50. Технодром. 18.00. Документы и судьбы. 18.15. За строкой протокола. 18.55. «Мы». Авторская программа В. Познера. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. «Кабала святош». Премьера фильма-спектакля. 23.20. Я вам спою. 23.50. «Самоотверженный заяц». Мультфильм для взрослых. 00.20. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются... Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Репортер. 7.20. Время деловых людей. 7.50. Мульти-пульти. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Устами младенца. 9.00. Документальный экран. 10.00. Обратный адрес. 10.30, 16.15. Новая линия. 11.00. «Огни большого города». Худ. фильм. 12.25. Кино в феврале. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. «Небывальщина». Худ. фильм. 14.55. Телегазета. 15.00. Бизнес в России. 15.30. Там-там-новости. 15.45. «Памяти непокорного барда». В. Высоцкий. 16.50. Спасение 911. 17.45. Русская виза. 18.15. Абракадабра. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Подробности. 19.40. «Король Треф». Худ. фильм. 20.40. В мире авто-и мотоспорта. 21.15. Момент истины. 22.10. Никто не забыт. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Мастера.

ПОЛЬША-I

13.45. Программа для молодежи. 14.30. Презентация. 14.50. Историческая программа. 15.10. Энигма. 15.20. Документальный фильм. 15.45. Необычное место. 15.55. Огнем и мечом. 16.10. Тайная история СССР. 16.25. Чрезвычайный пересмотр. 16.50. Какая школа. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для подростков. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Квант. 18.40. Право и бесправие. 19.05. Комедийный сериал пр-ва США. 19.30. Искусство, не искусство. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Прямо из Бельведера. 21.20. Телетеатр. 23.15. Миниатюры. 23.20. Репортаж. 23.40. Лексикон польской развлекательной программы. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. Репортаж. 00.40. «Запах земли». Сериал пр-ва Польши. 02.20. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

14.00. Панорама. 14.05. «Сорокалетний — двадцать лет спустя». 15.00. «Черные следы». Фильм пр-ва Польши. 16.40. Повторение прошлого. 16.55. Приветствие. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Тележурнал. 17.40. Обзор кинохроник. 18.15. Польская кинохроника. 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Документальный фильм. 21.00. «Ночные заседания». Сериал пр-ва США. 21.30. Автожурнал. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Репортеры двойки представляют. 23.00. «Клятва». Фильм пр-ва Англии. 00.40. Документальный фильм. 01.10. Панорама. 01.15. Ночь и стресс. 01.30. Концерт популярной музыки. 02.00. «Ночные заседания». Сериал пр-ва США.

8, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.20, 21.50. Надвор´е. 8.30, 21.45. Пяць хвілін на жарты. 8.35. Спартыўны тэлекур´ер. 9.00. Прыродазнаўства. Белавежская пушча. 9.20, 13.05, 15.20. Дак. фільм. 10.40. Фірма «Эмір» прадстаўляе. 11.10. Дзяржаўны канцэртны аркестр запрашае... 11.45. Студыя «Тэлесябрына». 12.45. Тэлеклуб «Гаў-гаў». 13.30. Навіны (з сурдаперакладам). 13.40, 18.00. Дзелавая хроніка. 13.50. «Сувенір для пракурора». Маст. фільм. 15.55. «Нов і К»-топ-10. 16.55. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 17.25. Закон і мы. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.30. «Вячэрні канал». Інфармацыйна-музычная праграма. (Гр.). 19.20. «Эканамічная хваля». Праблемы матэрыяльнага забеспячэння ўстаноў аховы здароўя. Прамая лінія. 20.05. «І не пакіну цябе...» Міжнародная праграма. 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял; НІКа; Начное рандэву.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 00.00. Новости. 5.20. Утренняя разминка. 5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвижимости. 8.20. Веселые нотки. 8.40. Премьера худ. телефильма «Просто Мария». 9.35. Поет Николай Васильев. 10.10, 16.10. Рок-урок. 10.50, 00.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Странные взрослые». Худ телефильм. 12.35. Эльдорадо. 13.00. «Горячев и другие». Телесериал. 1-я и 2-я серии. 14.25. Предприниматель. 15.10. Дело. 15.20. «Моя семья и другие животные». Телефильм. 10-я серия. 15.50. Волшебный мир, или Синема. 16.50. Азбука собственника. 17.25. За кулисами. 17.50. Документы и судьбы. 18.05. «Просто Мария». 18.55. Тема. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Ретроспективный показ фильмов режиссера Л. Пчелкина. «Кража». 1-я и 2-я серии. 00.20. Ночная жизнь городов мира.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются... Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Концерт. 7.20. Время деловых людей. 7.50. Мульти-пульти. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Доброе утро, Европа. 11.05. «Печки-лавочки». Худ. фильм. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. «Коммунист». Худ. фильм. 15.15. Параллели. 15.30. Там-там новости. 15.45. Студия «Рост». 16.15. Новая линия. 17.00. Сказки для родителей. 17.30. Не быть динозавром... 17.45. Проще простого. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Подробности. 19.40. Премьера телефильма «Санта-Барбара». 277-я серия. 20.30. Балета мир волшебный. 21.35. Бесшумные лидеры. 22.05. Экран криминальных сообщений. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Господа-товарищи. 23.10. Живая афиша. 23.35. Фестиваль «Просто друзья».

ПОЛЬША-I

13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для детей. 14.30. Образовательное телевидение. 14.40. Звездное путешествие. 14.55. Клиника больных машин. 15.10. Из истории техники. 15.20. 3-2-1. Контакт. 16.00. Книга чудес техники. 16.15. Со знанием по жизни. 16.30. Телкомпьютер. 16.55. Программа дня. 17.05. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Энциклопедия второй мировой войны. 18.45. В кино и на кассете. 19.05. «Марфи Браун». Сериал пр-ва США. 19.30. Рядом с нами. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Сеймограф. 21.25. «Гомер и Эдди». Фильм пр-ва США. 23.10. Публицистическая программа. 23.40. Развлекательная программа. 00.00. Вечерние новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. Докуменальный фильм. 01.30. Сабат. 02.10. Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

12.00. Панорама. 12.05. Спортивная студия. 12.35. Цирки мира. 13.50. Развлекательная программа. 14.00. Панорама. 14.05. «Над рекой». Сериал пр-ва Австралии. 15.00. Фильм пр-ва Польши. 16.20. Музыкальная программа. 16.55. Приветствие. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Тележурнал. 17.45. Отчизна. 18.00. Тележурнал. 18.10. Католическая программа. 18.35. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. Телетурнир. 20.05. Документальный фильм. 21.20. Варшавские театральные встречи. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.35. Экологическая программа. 22.40. Польша — Германия — круглый стол. 23.10. «Крик». Фильм пр-ва Польши. 01.00. Панорама. 01.05. «Враг врага». Сериал пр-ва Швеции.

9, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.20, 21.50. Надвор´е. 8.30, 21.45. Пяць хвілін на жарты. 8.35. Фільм-канцэрт. 9.00. Беларуская літаратура. Вершы М. Багдановіча. 9.30. «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял. 10.15. Тэлевізійны дом кіно. 11.10. Кінанарыс. 11.20. Аэробіка. 11.55. Творчы партрэт народнага мастака Беларусі Я. Чамадурава. 13.05. «І не пакіну цябе...» Міжнародная праграма. 13.30. Навіны (з сурдаперакладам). 13.40. Кінанастальгія. «Дом, у якім я жыву». 15.15, 17.05 Мультфільмы. 15.40. Відзьма-нявідзьма. 16.40. Як нараджаецца музыка. 17.35. «Архіварыус». Старадаўнія рамансы выконвае В. Вуячыч. 18.10. Абласныя навіны. (Гомель). 18.25. «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). 19.15. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 19.25. Рэпартаж з сесіі абласнога Савета народных дэпутатаў. (Гр.). 20.00. Старты Лілехамера. Сустрэча ў Савеце Міністраў Беларусі з алімпійскай зборнай рэспублікі. 20.25. Дарунак «Тэлесябрыны». 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял, НІКа; «Аб´ектыў-тэатр» на фестывалі ў Карлсруэ (Германія). 1-я частка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 00.00. Новости. 5.20. Утренняя разминка. 5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвижимости. 8.20. Сорока. 8.40. Премьера худ. телефильма «Просто Мария». 9.30. Клуб путешественников (с сурдопереводом). 10.20, 15.20. Джэм. 10.50, 00.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Первая любовь». Худ. телефильм. 12.35. Творчество народов мира. 13.05. «Горячев и другие». Телесериал. 3-я серия. 13.35. Да умирится же с тобой... 14.25. Предприниматель. 15.20. «Проделки Рамзеса». Мультфильм. Фильмы 1-й и 2-й. 16.20. Клуб-700. 16.50. Загадка СБ. 17.25. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 18.00. Просто Мария. 18.45. «Ночь. Улица. Фонарь. Тусовка». Авторская программа В. Молчанова. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Песня-94. 21.40. Актеры и судьбы. Худ. фильм «Свадьба в Малиновке». 23.30. Белое и черное. 00.30. MTV.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются... Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Видеопоэзия. 7.20. Время деловых людей. 7.50. Мульти-пульти. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Момент истины. 9.25. Памяти великого художника. 10.10, 16.15. Новая линия. 11.30. Худ. телефильм. «Санта-Барбара». 277-я серия. 11.50. «К-2» представляет: «Кинограф». 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Худ. фильм «Анна Каренина». 1-я серия. 14.40. Концерт. 14.55. Телегазета. 15.00. Ретро-шлягер. 15.30. Там-там новости. 15.45. Студия «Рост». 17.00. Хозяин. 17.30. Премьера фильма «Женщины мира». 8-я серия. 18.00. «Время, назад!». В. Мейерхольд. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Подробности. 19.35. Премьера телефильма «Санта-Барбара». 278-я серия. 20.25. L-клуб. 21.15. 60 минут. 22.40. Автомиг.22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. Из зала Верховного суда РФ. 23.10. Экран криминальных сообщений. 23.20. Тишина № 9.

ПОЛЬША-I

13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для молодежи. 14.30. Каталог памятников истории. 14.40. Как вызвать иллюзии. 14.50. Театр барокко и его дочь опера. 15.20. Оперетка. 15.40. Репортаж. 15.55. Театр Польши. 16.15. Театры. театры, театры. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Здоровье. 18.40. Репортаж. 19.05. «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. Спортивная студия. 22.45. Играем песни. 23.30.Публицистическая программа. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25.Музыкальная программа. 00.30. «Карьера Франклина». Фильм пр-ва США. 01.55. Час для бессонницы.

ПОЛЬША-II

14.00. Панорама. 14.05. «Прием на десять персон». Фильм пр-ва Польши. 15.00. «Говори мне Рокфеллер». Фильм пр-ва Польши. 16.30. Развлекательная программа. 16.55. Приветствие. 17.00. Панорама. 17.15. Тележурнал. 17.25. Летний журнал. 17.50. Розыгрыш лото. 17.55. Кто ты есть? 18.05. От первого до первого. 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Свидетели XX века. 21.00. «Прием на десять персон». Фильм пр-ва Польши. 22.00. Панорама. 22.30. Экспресс репортеров. 23.05. «В эфире». Сериал пр-ва США. 23.30. Театр в кадре. 00.15. Знаки времени. 00.25. Театральная программа. 01.00. Панорама. 01.05. Концерт.

10, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10. Складчына. 8.30, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.40, 21.50. Надвор´е. 8.50, 21.45. Пяць хвілін на жарты. 8.55, 15.15. Фільм-канцэрт. 9.25. Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял. 10.15. «Сабачае жыццё». Тэленарыс. 10.45. Зінаіда Мажэйка. 11.30. Канцэрт-вальс. 12.05. «Успаміны Барыса Пастэрнака». Дак. фільм. 13.30. Навіны (з сурдаперакладам). 13.40. «Сад жаданняў». Маст. фільм. 15.45. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 16.45. «Папараць-кветка». Шоу-віктарына. 17.20. «Пядзя зямлі». Праграма Малдаўскага тэлебачання. 17.50. Складчына. 18.10. Абласныя навіны (Гр.). 18.25. Размова з нагоды. (Гр.). 18.40. Сустрэча для вас. Рэпартаж з брыфінга УУС аблвыканкама. (Гр.) 19.00. Зачытайце маё пісьмо... 19.05. Роднае слова. 19.35. Дзелавая размова. 20.00. «Паэтычная гасцёўня». Новыя вершы У. Марука. 20.15. Пазіцыя ўрада. 20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял; НІКа; «Аб´ектыў-тэатр» на фестывалі ў Карлсруэ (Германія). 2-я частка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 00.00. Новости. 5.20. Утренняя разминка. 5.30. Утро. 7.45. Обзор рынка недвижимости. 8.20. Купание бабушки. 8.40. Премьера телефильма «Просто Мария». 9.30. Концерт Государственного академического русского народного хора имени М. Пятницкого. 10.00. Городской этюд. 10.10, 16.10. ...До 16 и старше. 10.50, 00.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Фантазия». Худ. телефильм. 12.30, 00.30. Футбол. На пути к Уэмбли. 13.30. «Горячев и другие». Телесериал. 4-я серия. 14.25. Предприниматель. 15.20. «Проделки Рамзеса». Мультфильм. Фильмы 3-й и 4-й. 15.45. Концерт Кубанского ансамбля «Казачья вольница». 16.50. Технодром. 17.25. Лабиринт. 17.50. Документы и судьбы. 18.05. «Просто Мария». 19.00. Фредерико Феллини. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Лотто «Миллион». 21.25. Премьера худ. телефильма «Твин Пикс». 29-я серия. 22.10. Телешоу «50х50». 23.35. Автошоу.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются... Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Сигнал. 7.20. Время деловых людей. 7.50. Поехали. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30, 15.55. Новая линия. 9.10. А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». 9.50. «Голубой огонек» на Шаболовке. 11.50. Худ. телефильм «Санта-Барбара». 278-я серия. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Худ. фильм «Анна Каренина». 2-я серия. 14.30. «Городок». Развлекательная программа. 14.55. Параллели. 15.10. Там-там новости. 15.25. Студия «Рост». 16.40. Будни. 17.25. Отечество мое. 17.55. Я — лидер. 18.15. Сам себе режиссер. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Подробности. 19.40. Худ. телефильм «Санта-Барбара». 279-я серия. 20.30. Экспоцентр представляет. 20.35, 22.55. Новогодний аттракцион-94. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.55. Поговорим о детях. 11.05. «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Четверть часа на экране. 12.15. Тележурнал. 12.40. Программа о малышах. 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для молодежи. 14.30. Документальный фильм. 15.00. Мы живем в Польше. 15.15. Не только динозавры. 15.30. Животные мира. 16.30. Телетурнир. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Телетурнир. 18.45. Антенна. 19.05. Документальный фильм. 19.30. Католическая программа. 20.00. Музыкальная программа. 20.10. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Правительственный журнал. 21.20. «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. 22.15. Только в первой программе. 23.00. Развлекательная программа. 23.25. Пегас. 00.00. Хозяйственные новости. 00.20. Горячая линия. 00.30. Музыкальная программа. 00.35. «Огненная кровь». Документальный сериал. 01.25. Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.35. Мультсериал. 10.00. Трансляция заседаний сейма. 10.10. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 10.40. Мир женщин. 11.05. Документальный фильм. 11.55. Студия второй программы. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.35. Цирки мира. 13.50. Развлекательная программа. 14.00. Панорама. 14.05. Развлекательная программа. 14.35. Песни Солнечной улицы. 15.00. «Обманщица». Художественый фильм. 16.55. Приветствие. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.35. Мульт-хобби. 17.55. Жизнь рядом с жизнью. 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Документальный фильм. 21.00. Карнавальное настроение. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Документальная программа. 23.00. Художественный фильм. 01.10. Панорама. 01.05. TV Данте.

11, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.20, 21.50. Надвор´е. 8.30, 21.45. Пяць хвілін на жарты. 8.35. Фільм-канцэрт. 9.00. Беларуская літаратура. 9.30. «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял. 10.15. «Пяць зорак». Тэлегульня. 11.15. Тэленарыс. 12.20. Пазіцыя ўрада. 12.35. Баль Аляксандра Малініна. 13.30. Навіны (з сурдаперакладам). 13.40. Дзелавая хроніка. 13.50. «Прынц-прывід». Маст. фільм (з субцітрамі). 15.10. Дак. фільм. 16.15. Для дзяцей. Гукі музыкі чароўнай. 17.15. Вёска і людзі. 18.00. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.10. «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). 19.10. Незабыўнае: вайна і людзі. 19.30. Беларускія музычныя весткі. 19.50. Рок-айленд. 20.20. У добры шлях, Алімпіяда. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял, НІКа, «Сезар і Разалі». Маст. фільм (Францыя).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 00.00. Новости. 5.20. Утренняя разминка. 5.30. Утро. 7.45. Мультфильм. 8.20, 15.20. Худ. фильм «Пока бьют часы». 9.50. Воронежские девчата. 10.20, 18.15. Америка с М. Таратутой. 10.50, 00.20. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Беседы при ясной луне». Фильм-спектакль. 13.25. Кинофестиваль «Год коренных народов мира». 14.25. Предприниматель. 14.35. Бизнес-класс. 15.10. Народные мелодии. 16.50. Азбука собственника. 17.25. Новости культуры. 17.40. Человек и закон. 18.45. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. Премьера худ. телефильма «Твин Пикс». 30-я серия. 21.45. Человек недели. 22.05. После премьеры. 22.35. Академия. 23.05. Музобоз. 23.45. Программа Х. 00.30. Площадка «Обоза».

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 6.20. Требуются... Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Не быть динозавром... 7.20. Время деловых людей. 7.50. Поехали. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. «Ностальжи» — музыка всех поколений. 9.20. А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». 9.50. Обратный адрес. 10.20, 16.05. Новая линия. 10.50. Худ. телефильм «Санта-Барбара». 279-я серия. 11.40, 13.25. Телевизионный театр России. 12.35. Телегазета. 12.40. Крестьянский вопрос. 14.20. Непознанная Вселенная. 14.50. Бизнес в России. 15.20. Там-там новости. 15.35. Иран: прошлое, настоящее и будущее. 16.50. «Невеста Бигуди». Худ. фильм. 1-я серия. 17.45. «Государственный герб России». Док. фильм. 18.15. Пушкин и судьбы русской культуры. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Подробности. 19.35. Премьера телеэкрана. «Прогулка по эшафоту». 22.05. «Шипы и розы». Мультфильм для взрослых. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Спортивная карусель. 22.55. «Иван Грозный». Худ. фильм. 1-я серия.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.25. Дошкольники дома. 11.05. Фильм пр-ва Франции. 12.50. Музыкальная программа. 12.45. Репортаж. 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Программа для молодежи. 14.30. На карусели. 14.45. Каждый имеет право. 15.00. Состояние души. 15.15. Сумасшедшие медицины. 15.25. Телепластикон. 15.40. Карнавал в Венеции. 15.55. Совершенные, несовершенные. 16.10. Если не Оксфорд, то что? 16.50. Полюбить себя. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Журнал потребителя. 18.40. Публицистическая программа. 19.00. Свидание «втемную». 19.45. Сатирическая программа. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. «Буффало Билл и индейцы». Вестерн пр-ва США. 23.25. Дело для репортера. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. «Красивая и бестия». Фильм пр-ва Англии. 02.00. Ревю и кабаре в Париже.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.35. «Батмэн». Мультсериал. 10.00. Студия второй программы. 10.10. Музеи мира. 10.30. Мир женщин. 11.00. Программа для детей. 12.00. Панорама. 12.05. Спортивная программа. 12.35. Цирки мира. 13.50. Развлекательная программа. 14.00. Панорама. 14.05. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 15.00. «Сумасшествие панны Евы». Фильм пр-ва Польши. 16.40. Программа для молодежи. 17.00. Панорама. 17.05. Приветствие. 17.10. Публицистическая программа. 17.35. «Графиня Цосель». Сериал пр-ва Польши. 18.15. Музыкальная программа. 18.40. Телетурнир. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 22.00. Панорама. 22.30. Спортивная программа. 22.40. Разлекательная программа. 23.15. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 00.00. Телетеатр. «Как молния». 01.00. Панорама. 01.05. Концерт. 02.00. «Однажды в Лиссабоне». Сериал пр-ва Португалии.

12, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.20, 21.45. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Надвор´е. 8.35. Мама для маманцяняці. 8.45. «Ніхто, акрамя цябе». Тэлесерыял. 9.30. Здароўе. 10.00. Паказвае Брэст. 11.00. Тыдзень планеты. 11.15. «Сезар і Разалі». Маст. фільм. 13.05. «Усе мы родам з дзяцінства». Выступаюць госці I Рэспубліканскага фестывалю. 13.35. Паэтычная гасцёўня. 14.05. «Мой маленькі поні». Мультфільм (ЗША). 14.35. Як чытаюць Біблію. Перадача 1-я. 15.05. Да 70-годдзя «Беларусьфільма». «Лясная быль». 16.15. Наваселле не адмяняецца. 17.00. Мультфільм. 17.10. Ансамбль «Бяседа» і заслужаная артыстка Беларусі С. Суседчык. 17.35. Фірма «Эмір» прадстаўляе. 18.05. Творчае маладзёжнае аб´яднанне «Крок». Сумесная праграма з творчым аб´яднаннем «Гарт» (г. Кіеў). 19.35. «Нов і К»-топ-10. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.50. «Апошняя восень». Маст. фільм. 1-я серыя. 23.20. НІКа. 23.35. Каскад. 23.50. Відзьма-нявідзьма. 00.50. Баскетбол. Чэмпіянат МПБЛ. РТІ (Мінск) — ЦСКА (Масква).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00. Новости. 6.25. Утренняя разминка. 6.35. Мультфильм. 6.45. Субботнее утро делового человека. 7.30. Выступает молодежный фольклорный ансамбль «Майдан». 8.00. «Марафон-15» представляет... 8.30. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 9.55. Утренняя почта. 10.25. Смак. 10.40. Медицина для тебя. 11.15. Ночевала тучка золотая... 11.55. Экстро-НЛО. 12.25. Жизнь и политика. 12.55. XVII зимние Олимпийские игры. Хоккей. Сборная Финляндии — сборная Чехии. 15.30. Премьера худ. фильма для детей «Пеппи Длинный чулок». 21-я серия. Заключительная. 16.00. «Диво». Международный телефестиваль дизайнеров и художников-модельеров. 16.15. В мире животных. 16.55. Торжественное открытие XVII зимних Олимпийских игр. Трансляция из Лиллехаммера. 19.05. Любовь с первого взгляда. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.45. «Коламбия пикчерс» представляет премьеру худ. фильма «Великолепная пара». 3-я серия. 21.35. Миниатюра. 21.50. Премьера худ. фильма «И Мор расскажет». 2-я серия. 22.55. Творческий вечер Т. Гвердцители. 00.00. Новости+погода. 00.20. «Все сначала». Рассказывает Вадим Козаченко.

КАНАЛ «РОССИЯ»

8.00. Мегаполис. 8.30. Наш сад. 9.00. Студия «Рост». 9.30. Пилигрим. 10.15. Как жить будем? 11.00. Фильмы студии им. М. Горького. «Комиссар». 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 13.20. Крестьянский вопрос. 13.40, 17.10. Телеэрудит. 13.45. Пигмалион. 14.15. Вход со двора. 15.00. Черное и белое. 15.30. Золотая шпора. 16.00. Футбол без границ. 16.55. Фильм-премьер. 17.15. Премьера док. фильма «Россия молодая». 2-я серия. 18.15. Устами младенца. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. На XVII зимних Олимпийских играх. Хоккей. Россия — Норвегия. 22.00. Репортер. 22.40. Автомиг. 22.45. Звезды говорят. 22.50. Программа «А». 23.50. «Иван Грозный». Худ. фильм. 2-я серия.

ПОЛЬША-I

8.00.Информационно-хозяйственный журнал. 8.20. Агрорынок. 8.45. Из Польши. 9.05. Открытый дом. 9.25. Все об огороде. 9.50. Программа дня. 10.00. Новости. 10.10. «Зерно». Программа католической редакции для детей. 10.35. Программа для молодежи. 12.10. Документальный фильм. 13.00. Новости. 13.10. Полчаса для семьи. 13.40. Тележурнал. 14.15. Спортивная студия. 15.00. Мультфильмы Диснея. 16.15. Зимнее MTV. 16.35. Телеэкспресс. 16.55. Спортивная студия. Торжественное открытие зимней олимпиады. 19.10. «День за днем». Сериал пр-ва США. 20.00. Детский тележурнал. 20.10. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Польские зоопарки. 21.30. «Отец, сын и любовница». Фильм пр-ва США. 23.05. Спортивная студия. 00.05. Новости. 00.10. Карьеры и барьеры. 01.40. «Жить и умереть в Лос-Анжелес». Фильм пр-ва США. 03.35. Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. 8.35. Военно-публицистическая программа. 9.00. Программа для детей. 10.00. «Такие одинокие». Программа для глухонемых. 10.20. Урок языка глухонемых. 10.25. Приветствие. 10.35. Сообщество в культуре. 11.05. Студия второй программы. 11.10. Польские монастыри. 11.40. Программа Е. Овсяка. 12.00. Встречи с музыкой. 13.00. Академия польского кино. «Солнце восходит раз в день». 15.00. Документальный фильм. 15.20. Студия второй программы. 15.30. Спортивная студия. 16.25. Животные мира. 16.55. Розыгрыш лото. 17.00. Панорама. 17.05. Трижды искусство. 17.30. Программа К. Глондыса. 17.50. Программа на вечер. 18.05. «Сорокалетний —20 лет спустя». Сериал пр-ва Польши. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.30. Телетурнир. 20.00. Документальный фильм. 20.35. Программа о Я. Вольку. 21.10. Публицистическая программа. 22.00. Панорама. 22.25. Слово на воскресенье. 22.30. Концерт. 23.20. «Беглец. Фильм пр-ва США. 01.00. Панорама. 01.05. Спортивная студия. Зимняя олимпиада.

13, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 20.35. Пад купалам сусвету. 8.20, 21.00. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Слова да чалавека. 8.55. «Зоркі на экране». «Апошняя восень». Маст. фільм. 1-я серыя. 10.25. Белыя і чорныя. 10.55. Аэробіка. 11.30. АВС-клуб. 11.45. Асілак. 12.45. MTV. 13.15. «Свята танца». Міжнародны фестываль спартыўных танцаў. 14.05. Гран-пры праграмы «Фаварыт-шоу». 15.00. Шоу-TV «Тры апельсіны». 15.30. Беларусы ў Амерыцы. 16.10. «Тэлебом»-баль. 17.15. Паміж намі, жанчынамі. 18.00. «Гінес-шоу (Вялікабрытанія — ЗША). 18.30. Тэлефестываль заходне-палескай песні. 19.40. Студыя «Тэлесябрына». 20.00. Панарама. 20.40. Калыханка. 21.10. «Сінема прадстаўляе»: «Мужчынская справа». (Францыя). 22.50. Не забудзьцеся ўключыць тэлевізар. 23.00. Каралеўскае паляванне.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 17.20, 00.00. Новости. 6.20. Утренняя разминка. 6.30. Телесеренада. 7.00. Час силы духа. 8.00. Арт-курьер. 8.30. С утра пораньше. 9.00. Полигон. 9.30. Спортлото. 9.45. Пока все дома. 10.15. Утренняя звезда. 11.05. Марафон-15. 11.45. Клуб путешественников. 12.30. Провинция. КТВ-1 и канал «Франс интернасьональ» представляют. 13.00. Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». 13.10. Премьера док. фильма «Подводная одиссея команды Кусто». 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.20. Диалог в прямом эфире. 15.00. XVII зимние Олимпийские игры. Санный спорт. Двойки. Мужчины. 16.45. Премьера мультфильмов «Кот Феликс», «Настоящие охотники за привидениями». 16.05. Живое дерево ремесел. 17.40. Панорама. 17.20. Телелоция. 17.35. Голоса России. Концерт, посвященный закрытию II-го Всеросийского телерадиоконкурса исполнителей народной песни. 19.20. Премьера худ. телефильма «Тартюф». 21.00. Воскресенье. 21.45. XVII зимние Олимпийские игры. Конькобежный спорт. 5000 м. Мужчины. 22.45. Вокзал мечты. 22.30. «Два кулака». Мультфильм для взрослых. 23.40. Дневник Олимпиады. 00.20. XVII зимние Олимпийские иры. Хоккей. Сборная Швеции — сборная Словакии. 3-й период.

КАНАЛ «РОССИЯ»

8.00. Доброе утро. 8.30. Большой хоккей. 9.00. Студия «Рост». 9.30. Здоровье. 10.00. Аты-баты... 10.30. 12.40. Крестьянский вопрос. 10.50. На XVII зимних Олимпийских играх. 13.00, 19.00, 22.20. Вести. 13.20. Не вырубить... 13.35. А. Солженицын. «Я обещаю никогда не изменить истине». 12.20. Изабель. 15.05. Лучшие игры НБА. 16.00. Белая ворона. 16.50. Волшебный мир Диснея. 17.45. Шпионаж. 18.15. У Ксюши. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Кинотеатр Си-би-эс. «Слепая справедливость». 21.10. Олимпийский курьер. 21.40. Коробка передач. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. На XVII зимних олимпийских играх. Фигурное катание.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. 8.15. Сельскохозяйственный журнал. 9.30. Сельскохозяйственная программа. 9.55. Программа дня. 10.00. Программа для молодежи. 11.40. Репортаж. 12.00. Спортивная студия. Зимняя олимпиада. 13.30. Телеконцерт пожеланий. 14.00. Музыкальный ящик. 14.45. С камерой среди зверей. 15.00. В старом кино. Золотые годы английской комедии. 16.50. Телеэкспресс. 17.05. Спортивная студия. Зимняя олимпиада. 18.30. «Династия Колби». Сериал пр-ва США. 19.20. 7 дней мир. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. «Солнце и тень». Фильм пр-ва США. 22.10. Развлекательная программа. 23.00. Спортивная студия. 00.05. Карнавальное настроение. 00.35. Третье поколение. Черная комедия пр-ва Германии. 02.20. Фортепьянный концерт.

ПОЛЬША-II

8.30. Эхо недели. 9.00. Мультфильм. 9.25. Фильм для глухих. 10.10. Слово на воскресенье. 10.15. Приветствие. 10.30. Местная программа. 10.50. Спортивная студия. Зимняя олимпиада. 12.00. Час с Ганной Берберой. 13.00. «Еще один шанс», Фильм пр-ва США. 15.10. Программа о животных. 15.30. Путешествие во времени и пространстве. 16.30. «Вов». Сериал пр-ва Польши. 17.00. Панорама. 17.10. Приветствие. 17.20. Телетеатр. «Идеальная пара». 17.55. «Дети, заботы и мы». Сериал пр-ва США. 18.20. События недели. 18.50. Музыкальный журнал. 19.30. Телетурнир. 20.00. Спортивная программа. Зимняя олимпиада. 21.00. Мультфильм. 21.10. Специальная линия. 22.00. Панорама. 22.30. Концерт. 23.20. «Отцы и сыновья». Сериал пр-ва Германии. 00.30. Концерт. 01.00. Панорама. 01.05. Спортивная студия. Зимняя олимпиада. 01.20. Спортивная студия. Профессиональный баскетбол.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

PIOSENKA NA ZAMÓWIENIE

JAK DŁUGO W SERCU NASZYM

Słowa: Konstanty Krumłowski

Jak długo w sercu naszym,
choć kropla polskiej krwi,
jak długo w ręku naszym
ognista szabla lśni.

Refren:

Stać będzie kraj nasz cały,
stać będzie Piastów gród,
zwycięży Orzeł Biały,
zwycięży polski lud.

Jak długo z gór karpackich
brzmi polskiej pieśni ton,
jak długo na Wawelu
Zygmunta bije dzwon.

Stać będzie... itd.

Jak długo święta wiara
ożywia polską krew,
stać będzie Polska stara,
bo każdy Polak lew.

Stać będzie... itd.

HEJ, TAM POD LASEM

Hej, tam pod lasem
coś błyszczy z dala
banda cyganów ogień rozpala.
Bum stradi radi,
bum stradi radi,
bum stradi radi u ha ha!
Bum stradi radi,
bum stradi radi,
bum stradi radi bum!
Ogniska palą, strawę gotują

jedni śpiewają, drudzy tańcują.
Bum stradi...
Co wy za jedni i gdzie idziecie?
My rozproszeni po całym świecie.
Bum stradi...
Cygan bez roli, cygan bez chaty,
cygan szczęśliwy, choć nie bogaty.
Bum stradi...

CO NAM PRZYNIESIE XXI WIEK?

Co nam przyniesie najbliższa przyszłość? Na Ziemi żyje dziś 5 miliardów ludzi. Co godzina przybywa 10 tys. dzieci. W ciągu pięćdziesięciu lat ilość ludzi podwoi się. Naukowcy obliczają, że będzie nas od 10 do 12 miliardów. Jest to rewolucja demograficzna bez precedensu w historii ludzkości. Same Chiny, mimo kontroli urodzin, która jest coraz mniej skuteczna, będą liczyły około 2 miliardów mieszkańców. Jak zdołają się wyżywić?

60 % ludzkości będzie mieszkało w wielkich ośrodkach miejskich 25 metropolii, takich jak Meksyk, Tokio, Los Angeles, Pekin, liczyć będzie od 7 do 25 milionów mieszkańców. Obszar miast będzie się stale zwiększał i pożerał tereny uprawne. W XXI wieku zacznie grozić wyczerpywanie naturalnych zasobów planety.

Oto kilka przykładów. W roku 2050 świat skonsumuje 7 razy więcej węgla niż obecnie. Zasoby węgla wyczerpią się, jak twierdzą naukowcy, w ciągu 51 lat, a zasoby ropy starczą do roku 2054. Podobnie będzie z zasobami aluminium. Jego konsumpcja wzrośnie 10-krotnie w stosunku do dzisiejszych potrzeb. Rezerwy, które powinny starczyć na 224 lata, zostaną wyczerpane do roku 2070.

Jak przewidują naukowcy, poziom mórz wzrośnie do roku 2039 o 20 cm, a do końca przyszłego wieku o 65 cm. Zostaną zagrożone wyspy i wiele nisko położonych terenów na wszystkich kontynentach. 18 % Egipcjan, na przykład, i 10 % mieszkańców Bangladeszu zobaczy ziemię, na których mieszka obecnie zalaną wodą.

Na wesoło

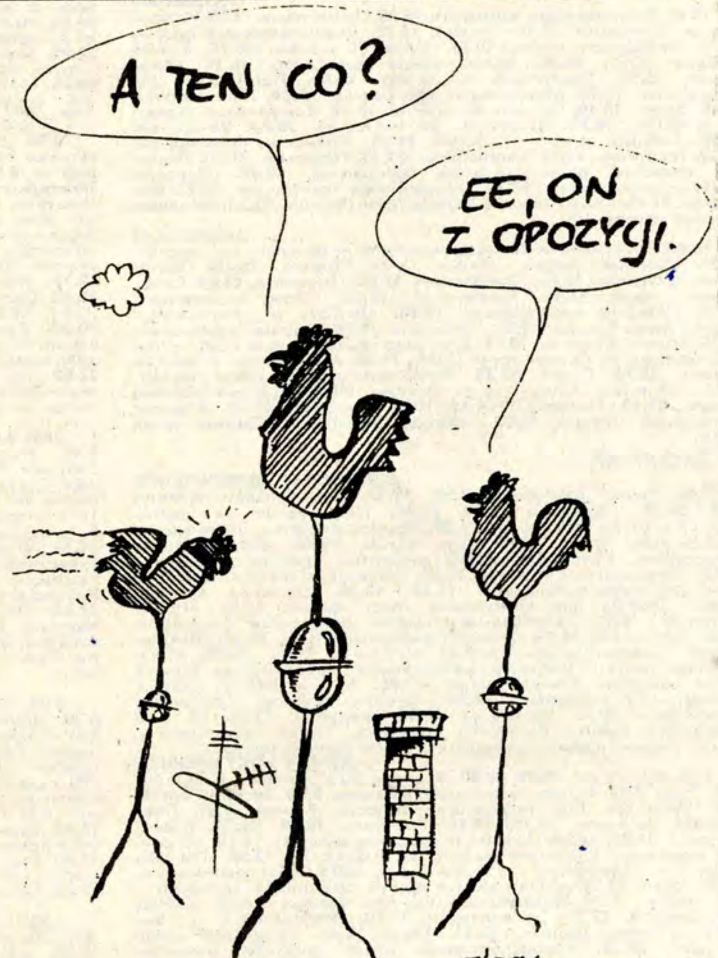
* * *

U znanego z roztargnienia lekarza chorób kobiecych zjawia sie pewnego razu młoda kobieta, skarżąca się na brak potomstwa.

- A czy matka szanownej pani miała dzieci?

- Jak to doktorze?

- No bo, widzi pani, to może być dziedziczne!

Rys. Jarosław JAWORSKI

MYŚLI

Niemoralne są rady i przepisy lekarzy narzucające pacjentowi dbanie tylko o jego ciało, o jego życie, o jego czynności materialne, wyłączając wszelką iskierkę duchowności.

Lew TOŁSTOJ

***

Ci, którzy czytają - wiedzą dużo; ci, którzy patrzą - wiedzą więcej.

A. DUMAS

***

Nie pozwalajcie faktom znaczyć więcej niż to, czego dowodzą.

L. PASTEUR

REKORDZISTA

Mieszkaniec kenijskiego miasta Kisuma Akuku Ansentus Ogwella, ma prosty i skuteczny sposób na zapewnienie małżeńskiej harmonii. "Jeśli twoja żona jest zbyt hałaśliwa, lub nieposłuszna zaaplikuj jej kilka uderzeń batem - zwierzył się dziennnikarzowi agencji Reutera. - Uwierz mi, ja wiem, że jest to doskonała metoda. Wyprobowuję ją na swoich ... 40 żonach.

Ogwella jest najbardziej kochliwym człowiekiem w Kenii i plasuje się w czołówce jeśli chodzi o cały Czarny Ląd. Ma obecnie 72 lata, dochował się 200 dzieci, 700 wnuków i 80 prawnuków. Niektóre z jego małżonek nie zniosły brutalnych metod męża. Z 85 Ogwella zdążył się już rozwieść. Twierdzi, że były albo zbyt kłótliwe, albo nie nadawały się do pracy na jego farmie.

Kenijski poligamista rozlokował swoją gigantyczną rodzinę w posiadłościach rozrzuconych w okręgu Nyanza, w pobliżu Jeziora Wiktorii. Jego ojciec miał także liczną rodzinę - 45 żon. "Moje połowice trzymają mnie przy życiu- wyznaje Ogwella. Dbam także o odpowiednią dietę. Co pewien czas organizuję loterię wśród małżonek, aby zadecydować, która będzie mi gotowała przez najbliższe miesiące".

Ogwella ma trochę kłopotów z władzami tego kraju, gdyż jego rodzina jest sprzeczna z wytycznymi propagującymi posiadanie najwyżej 3 - 4 dzieci. Kenia, licząca obecnie 25 milionów mieszkańców, ma jeden z najwyższych na świecie wskaźników przyrostu naturalnego 3 % w skali roku. "Powiedzałem już moim dzieciom, aby ograniczyły się do najwyżej 4 patomków. Ja sam także zdecydowałem się przejść na "małżeńską emeryturę"- orzekł kochliwy Kenijczyk.

MOTTO TYGODNIA:

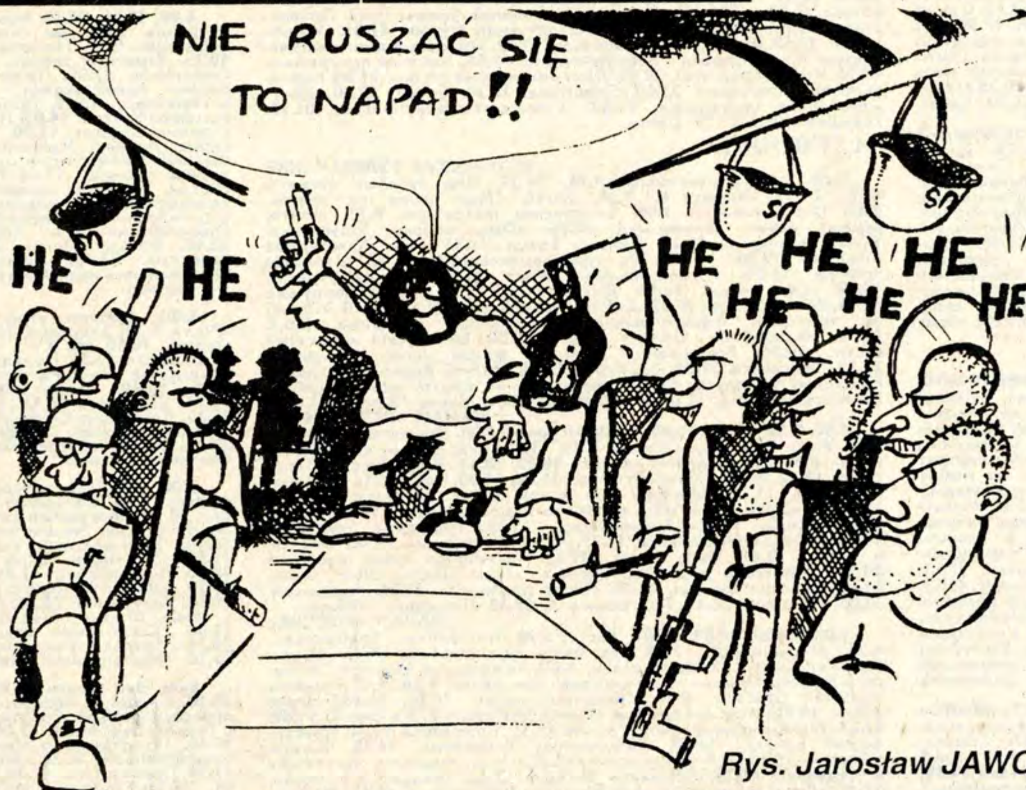
Zasługi i narzeczone szybko się starzeją.

WIERNOŚĆ SPRZECZNA Z NATURĄ

Wierność w miłości to ideał ludzi, ale głęboko sprzeczny z naturą. Do niedawna uważano, iż 94% ptaków żyje w stadach monogamicznych. Dziś wiadomo już, że co trzecie jajo w ptasim gnieździe zostało zapłodnione w czasie "skoku w bok".

Podobno za wzór małżeńskiej wierności uchodziły sikorki. Ale i one w przypadku mezaliansu chętnie szukają sobie kochanków z lepszymi genami. Instynktownie szukają bowiem nasienia lepszej jakości - tak przynajmniej twierdzi prof. Susan M. Smith z uniwersytetu nowojorskiego . Jest to jednak o tyle ryzykowne, że zdradzony mąż traci ochotę do miłości, zaś samczyk jaskółki z przyprawionymi rogami przestaje troszczyć się o potomstwo.

Niewierne bywają i ssaki - aż 98% ma na sumieniu małżeńskie zdrady. Najwierniejsze są ponoć goryle, szympansy zaś robią to wszędzie i z każdym.

Rys. Jarosław JAWORSKI

HURAGANY

Narastanie efektu cieplarnianego, czyli zjawiska nadmiernego ogrzewania atmosfery ziemskiej, może nam - zdaniem klimatologów - przyspożyć znacznie więcej problemów, niż spodziewamy się obecnie. Naukowcy z Woods Hole Oceanographis Institution przewidują, że efekt cieplarniany, przyczyniający się nie tylko do podgrzewania powietrza, ale także mórz i oceanów, spowoduje, iż liczba huraganów i tajfunów zwiększa się i to nawet kilkakroć. Huragany tworzą się we wschodniej części oceanu Atlantyckiego i zwiększają siłę swojego oddziaływania w miarę przemieszczania się ku Zatoce Meksykańskiej. Z kolei tajfuny powstają we wschodniej części Pacyfiku i podążają ku Morzu Chińskiemu. W obu wypadkach ciepłe obszary wody w zetknięciu z zimnymi wywołują silne sztormy. Te zaś są przyczyną znacznego wzrostu ciśnienia powietrza, co powoduje porywiste wiatry. Jeśli efekt cieplarniany nie zostanie zahamowany, pas wody między zwrotnikiem Raka a Zwrotnikiem Koziorożca będzie coraz cieplejszy, co spowoduje, że więcej sztormów zamieni się w huragany i tajfuny o bardzo dużej - nie spotykanej dotąd sile.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57, 44-63-75

Druk: Zakłady Graficzne
Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr.367
Nakład **10000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena: 60 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
I kw. 1994r. 630 rb.

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI

Autorzy publikacji ponoszą odpowiedzialność za dobór i wiarygodność podawanych faktów. Ich poglądy nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów nadesłanych materiałów bez uprzedzenia, listownego kontaktowania się z autorami.